

TIDNINGEN

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 4/2020 • ÅRGÅNG 130

8 RÅD

Bli ett behagligt
inslag i djurets
miljö

**SVARTA KATTER
BLIR KVAR SIST**

SIDAN 23

**KORNAS BETE
ÄR HOTAT**

SIDAN 26

TEMA DJURVÄLFÄRDSMÄRKNING

Djuret bakom varan

Flera länder har djurvälståndsmärkningar på produkter från djur. Nu tas steg mot en EU-gemensam märkning. Men vem har egentligen ansvar för välfärden hos de djur som blir varor? **SIDAN 8**

Hill's stöder djurhemmens viktiga arbete

Vår mission har i mer än 75 år varit att medverka till att berika och förlänga det speciella förhållandet mellan människor och deras husdjur.

Samtidigt brinner våra hjärtan också för hundar och katter som inte har en kärleksfull familjs och ett trevligt hem. Därför stöder vi lokala djurhem och välgörenhetsorganisationer i hela världen. Genom att bland annat donera foder hjälper Hill's varje år till att rädda nästan en miljon hundar och katter världen över.

Genom att ge djuren precis den näring de behöver från den dag de kommer till djurhemmet ser vi till att deras hälsa är högsta prioritet. Och friska djur är lyckliga djur som snabbare hittar en ny familj!

Hill's är stolta över samarbetet med Djurskyddet Sverige. Samarbetet innebär att vi stöttar Djurskyddet Sverige centralt på olika sätt men också lokalt där vi bland annat tillhandahåller foder till de ineliggande djuren på Djurskyddets djurhem.

8

TEMA DJURVÄLFÄRDSMÄRKNING

Allt fler länder i Europa inför djurvälståndsmärkningar på varor som säljs i butik. I vissa utfärdas certifikaten av djurskyddsorganisationer. I andra är det staten. En diskussion pågår i Europa om att införa ett gemensamt system för hela EU. Det kan vara bra, men risker finns.

Foto: Istock

TIDNINGEN DJURSKYDDET

REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Katarina Hörlin

LAYOUT & BILDBEHANDLING

Nevada Media

KORREKTURLÄSNING

Majk Michaelsdotter

OMSLAGSFOTO

Mari Ekengren

OMSLAGSFÄR

Ett får från Utegårdens lantbruk, där femton får och lamm lever med valfri inne- och utevistelse.

ISSN

1651-4505

TRYCK

Sörmlands Printing Solutions AB

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

ANNONSANSVARIG

Peter Henriksson, tel 08-688 28 34

NÄSTA MANUSSTOPP

25 februari 2021

KONTAKTA REDAKTIONEN

redaktionen@djurskyddet.se

Foto: Unsplash

6 EU:s jordbrukspolitik framröstad

Foto: Istock

25 Sluta gasa grisar med koldioxid!

Foto: Istock

30 Polisperspektiv på katter som attackerar katter

26 **Aktuellt.** Betet för mjölk-
kor i lösdriftsproduktion
är hotat. Läs mer om
protesterna.

36 **Magiskt.** Mästerligt fån-
gad lappuggla i månsken.
Fotografen tipsar om hur
du kan ta fina fågelfoto.

42 **Sista ordet.** Ordförande
Linda Maria Vonstad om
det tuffa år som gått och
julen som väntar.

+ 33 Kerstin Malm om hur mycket
obehag en hund får utsättas för
38 Djurkrysset – lös och få
chansen att vinna fina priser
40 Medlemsinformation &
kontaktpgifter till föreningarna.

Katarina Hörlin
Redaktör, tillsammans med Griffin, pudel.
redaktionen@djurskyddet.se
LEDARE

Att välja och att avstå

En gris låg på sidan med såriga öron och en blick som trängde genom datorskärmen. De gröna ögonen tittade frågande och alldeles klart rakt på mig. Under bilden stod ”New horror images in an intensive pig farm in France”, nya skräckbilder från industriell grisuppfödning. Eurogroup for Animals rapporterade om ännu en fruktansvärd behandling av grisar. Den här gången i Frankrike. Jag stängde reflexmässigt ner sidan, men grisens blick blev kvar. Just den grisen är borta nu, men om inte jag står ut med att läsa om vad den och många andra utsätts för just nu och hela tiden, vem ska då göra det? Backade och klickade upp www.eurogroupforanimals.org igen och läste. Alla vi som tycker om djur måste försöka ta till oss verkligheten i den dos vi förmår. I Sverige gasas nästan alla grisar innan slakt med koldioxid för att bli medvetslösa. En ångestfylld kvävning. Nu har så många protesterat att en förändring är på gång. Läs mer på sidan 25.

Under detta underliga år med arbete hemifrån, har min lurvige hund sett till att det blivit dagliga promenader och varit fint sällskap under Zoomkonferenser. Djur är magiska. Vid sidan om redaktörstjänsten har jag varit med på ett hörn i arbetet med en ny konsumentguide. Utifrån märkningarna på förpackningar visar den vad man kan utläsa om hur djuret haft det. Fick grisen vara ute? Hade hönan en sittpinne? Djurskyddet Sveriges Gunnela Ståhle och Emma Brunberg har tagit fram kriterierna för en rad djurslag tillsammans med andra experter. Läs mer om arbetet på temasideorna. Nästa år är den ute. Hoppas ni använder den. För ju mer vi vet och kan ta till oss av verkligheten, desto mer medvetna blir våra val. Vi kan välja att handla och vi kan avstå. Det gäller för livet i stort, tror jag, och det gäller absolut om vi överväger att köpa animalieprodukter i butik. Önskar alla djurvänner en god jul, ett gott slut på detta långa år, och hoppas att ett gott nytt väntar! ✕

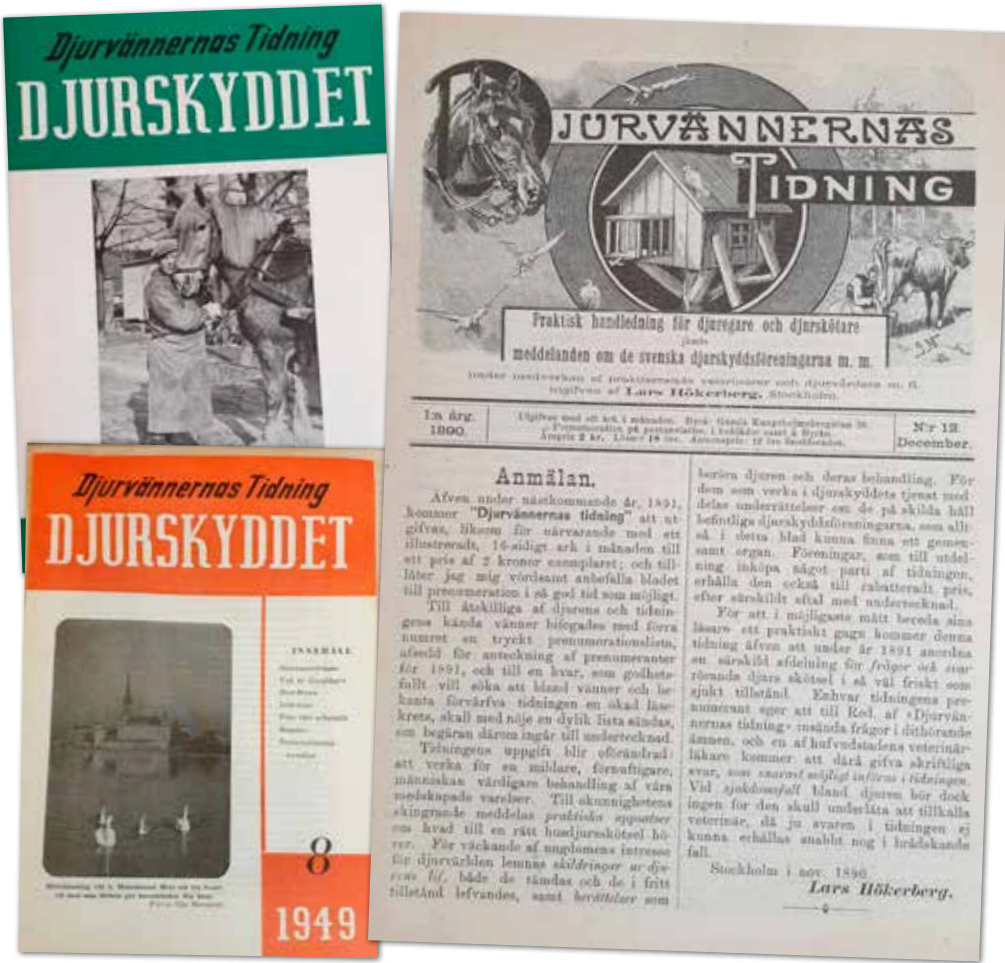
TYCK TILL!

Mejla dina insändare till redaktionen@djurskyddet.se eller posta till Tidningen Djurskyddet, Hammarby Fabriksväg 25, 120 30 Stockholm

130 år med Tidningen Djurskyddet!

Den uppmärksamme omslagsläsaren ser att detta nummer är av årgång 130. Vi låter därför redaktörens ord i julnumret 1890 väckas till liv igen. Ytterligare två vinteromslag från djurskyddstidningens historia bjuder vi också på. Det gröna är från 1958.

För att fira 130 tidskriftsår med djurskyddsjournalistik lägger vi ut en hel tidning från 1890 på webbtidningen innan nyår. Håll utkik på www.tidningen.djurskyddet.se I nästa nummer är Tyck till! tillbaka igen. Vilken djurskyddsfråga vill du lyfta fram? Skriv! Mejla!

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Mest läst på webbtidningen under november 2020

1. Veterinärers råd inför avlivning
2. Sluta behandla hästar som håriga människor
3. Fråga experten
4. Flera europeiska länder förbjuder minkuppfödning
5. Svenska minkbesättningar smittade

Passa på nu!

Unikt erbjudande från

Hemmets Journal

10 nr för bara
149:-
+ porto 29:-

DU SPARAR 475:-

10 nr av Hemmets Journal	299:-
Dagkräm värde	325:-
Totalt värde	624 :-
DITT PRIS	149:-
+ porto 29 kr	

Vi bjuder på härlig läsning och massor av underhållning!

Varje vecka får du massor av läsning! Gripande och intressanta reportage, matrecept, romaner och noveller, trädgård och blommor, handarbete, hälsotips och mycket mer! Här hittar du även Sveriges bästa kryss- minst 24 sidor varje vecka där de allra skickligaste konstruktörerna bjuder på en härlig blandning från lätt till riktigt svårt.

Ekologisk dagkräm på köpet!

Värde
325:-

Rosenserien moisturizer är en ekologisk, näringsrik fuktkräm för normal till torr hud. Den innehåller verkamma vegetabiliska oljor och den essentiella fettsyran GLA. Krämen är mjukgörande och fuktighetsbevarande.

SVARSKORT

Du kan också beställa på www.dintidning.se/HJ9507

Svara idag!

AHVQJ

Ja, tack! Jag vill prova **10 nummer** av Hemmets Journal för bara **149 kr** och får dagkräm från Rosenserien på köpet. **Jag sparar 475 kr!** (ord.pris för paketet 624 kr). Porto 29 kr tillkommer.

AHVPHJ

Ja, tack! Jag vill hellre ha två extra nummer av Hemmets Journal och får **12 nummer** för bara **149 kr** (butikspris 359 kr). **Jag sparar 210 kr!**

Du förbinder dig inte till fler nummer!

Frankeras ej

Mottagaren betalar portot

Hemmets Journal

Svarspost
203 275 81
831 18 Östersund

Erbjudandet gäller inom Sverige t.o.m. 2020-08-31 och kan endast tecknas av personer som är minst 16 år. Prenumerationen avslutas automatiskt och du kommer att få ett nytt erbjudande att ta ställning till vid periodens slut. Eventuell premie skickas ca 3-5 veckor efter att betalning är registrerad. Premie kan bytas ut vid slutförsäljning. Vid beställning av tidning eller annan produkt från Egmont, samt tävlingsdeltagande, godkänner jag att mina personuppgifter, inklusive e-postadress, mobilnummer och övriga digitala adresser, får lagras och användas inom Egmontkoncernen för fakturering, leverans, information, marknadsföring, digitala tjänster, analys, statistik och profilering. Uppdatering av personuppgifter mot personuppgiftsregister, exempelvis SPAR, sker kontinuerligt. Information om min användning av digitala tjänster inhämtas med bl.a. cookies. Jag kan även få erbjudanden från Egmonts samarbetspartners, som återfinns inom följande branscher, direkt relaterade till Egmonts produkter: tidningar, böcker, film, spel, pussel, leksaker, mode, skönhet, sport, fritid, heminredning, hälsa, mat, dryck, djur, natur, motor. Uppgifter som jag lämnar direkt eller indirekt genom att använda Egmontkoncernens tjänster och erbjudanden kan tillsammans med övriga uppgifter användas inom Egmont för marknadsföring och för att anpassa innehåll, tjänster och annonsering till mig samt för utveckling av nya tjänster och produkter. Den rättsliga grunden för Egmonts behandling av dina personuppgifter är dels fullföljande av avtal och dels Egmonts berättigade intresse. Vill du rätta, radera, begränsa eller inveda mot användningen av dina personuppgifter kan du göra det genom att skicka brev till Personuppgiftsansvarig, Egmont Publishing AB, 205 07 Malmö eller gå till sidan www.egmont.se/personuppgifter. Vi ser helst att du först kontaktar oss om du har klagomål. Anser du att vi inte har gjort tillräckligt kan du även kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm, epost datainspektionen@datainspektionen.se. Fullständiga villkor: www.dintidning.se/villkor.

Behåll bedövning innan slakt

■ **Innan djur i Sverige** slaktas ska de bedövas för att vid avlivningsögonblicket vara medvetslösa. Belgiske domaren Gerard Hogan, tillika generaladvokat i EU-domstolen, har föreslagit att i de fall när en religion kräver att djuret slaktas utan föregående bedövning ska religionen stå över djurskyddet. "Djurskydd och religionsfrihet bör inte stå i motsatsförhållande till varandra, alla djur ska bedövas innan slakt", har Eurogroup for Animals kommenterat förslaget.

– I Sverige diskuteras just nu bedövningsmetoder för grisar och kycklingar, där gasbedövning av svin inte alls är optimal från djurskyddssynpunkt. Men därifrån till att helt avstå från bedövning är steget mycket långt, säger Gunnela Ståhle, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige.

Slakt utan att djuret bedövats innan avlivning är ett oerhört allvarligt brott mot djurskyddet, konstaterar hon.

– Avlivning genom att skära halsen av djuret innebär stor stress eftersom djuret måste fixeras kraftigt, säger Gunnela Ståhle.

EU-domstolens svar väntas ännu när denna tidning går till tryck. ✕

Kennelklubb stämd

■ **Dyrebeskyttelsen Norge** stämmer norska kennelklubben, rasklubbarna för engelsk bulldog och cavalier king charles spaniel, samt flera uppfödare för brott mot djurskyddslagen. "De bidrar medvetet till en avel som orsakar lidande enbart för utseendets skull", skriver Dyrebeskyttelsen. ✕

EU:s jordbrukspolitik framröstad i parlamentet

■ **Det blir fortsatt** tillåtet att använda sig av begrepp som burgare och korv för vegoprodukter i EU. Dock skärps reglerna för hur växtbaserade mejeriliknande produkter får beskrivas. Det har EU-parlamentet röstat fram.

Förslaget att "vegoburgare", "växtbaserad biff" och "vegokorv" inte skulle få användas då korv och burgare var så förknippat med kött röstades ner med siffrorna 284 för och 379 emot. Däremot gick ändringsförslag 171 igenom, vilket innebär att tillåtna beskrivningar av mejeriliknande växtbaserade produkter kan begränsas än mer.

De två ändringsförslagen ingick som en liten, men mycket uppmärksammas, del bland

Foto: Niclas Tilosius

Fel att skjuta svanhane i Malmö

■ **Knölsvanshanen som** sköts i fjol efter att ha skyddat sitt bo där honan ruvade väckte enormt engagemang. Nu slår förvaltningsrätten i Malmö fast att länsstyrelsen inte hade grund för beslutet om skyddsjakt.

– Den bestämmelse i jaktförordningen som tillåter skyddsjakt ska tillämpas mycket restriktivt och skyddsjakt kan tillåtas endast om mycket starka allmänna intressen är i fråga. Domstolen anser att annat inte har framkommit än att svanen uppvisade ett naturligt beteende i sitt försvar av boplatzen, säger Henrik Hedberg, rådman på förvaltningsrätten i Malmö.

– Bra att förvaltningsrätten nu säger det vi och många andra framförde som kritik när svanen sköts. Förhoppningsvis leder detta till att liknande beslut inte fattas framöver och att förståelsen för djurs naturliga beteende ökar, säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare Djurskyddet Sverige.

Svanparet hade bott vid kanalen i flera år. Med tiden kom hanen att försvara boet allt mer. I april 2019 ansökte Malmö stad hos länsstyrelsen om skyddsjakt på knölsvanshanen, som varit aggressiv mot förbipasserande kanotister. Skyddsjakt beviljades. Svansen sköts. Flera personer och föreningar överklagade beslutet och de har nu fått rätt.

Historien om svanhane fortsätter även på ett annat sätt: I juni kom ett så kallat Malmöinitiativ i till Malmö Stad om att göra en staty av hanen. "Den gjorde vad den var skapt till. Statyn ska helst föreställa svanen i färd med att attackera en kanot, i närheten av den plats den avlivades på." Om det inte går kan svanen gärna avbildas "i 'attackläge' med näbben öppen och vingarna utbredda." står det i förslaget, som fått fler än 100 underskrifter och därför måste berörd nämnd ta upp ärendet. Det kommer att behandlas efter sommaren 2021. ✕

de stora beslut som fattades i parlamentet i slutet av oktober om EU:s gemensamma jordbrukspolitik för de kommande åren.

Hur uppfattar ni att politiken blir utifrån ett djurskyddsperspektiv, Jytte Guteland (S) och Fredrick Federley (C)?

– Jag är besviken på att Europaparlamentet inte lyckades nå en bättre position för både klimat och djuren när vi röstade om den gemensamma jordbrukspolitiken. Vi hade behövt en jordbrukspolitik som tydligare återspeglar den ambition som finns i "EU:s gröna giv" och "jord till bord-strategin". En viss förbättring kan vi dock hoppas på eftersom djurvälstånd skrivs in som ett av kraven för att lantbrukare ska beviljas stöd (SMR). Nu ska

frågan förhandlas med medlemsländerna och kommissionen, jag hoppas naturligtvis på ett så bra resultat som möjligt trots det, alltför svaga, förhandlingsmandatet från parlamentet, sa Jytte Guteland (S), svensk EU-parlamentariker sedan 2014.

– Djurens välfärd har länge underprioriterats i flera länder och redan från början av arbetet med den nya jordbruksreformen var det viktigt för mig att lägga ett större fokus på djurvälstånd. Jag ser det som ett stort framsteg att djurvälstånd, i parlamentets beslut, spelar en tyngre roll i jordbrukspolitiken och finns med under de riktade stöden till miljö, sa Fredrick Federley (C), EU-parlamentariker, som sedan detta svar tagit en tillfällig paus. ✕

Foto: iStock

Foto: Daniel Park/Unsplash

Ingen minkuppfödning i Danmark ett år framåt

■ **Alla landets minkar** i pålsuppfödning har avlivats och ett förbud att bedriva pålsuppfödning ett år framåt införts i Danmark. Den stora pålsauktionsfirman Kopenhagen Fur lägger ner 2023. Det har varit en kaotisk dansk höst. Efter att muterat coronavirus, cluster 5, hittats i människor och minkar bestämdes att alla minkar skulle avlivas. Men statsminister Mette Frederiksen hade inte hunnit skaffa det stöd som krävdes i det danska folketinget när avlivningarna började, vilket ledde till att livsmedelsminister Morgens Jensen fick avgå. Parlamentariskt stöd inhämtades därpå och

Afrikansk svinpest hotar delar av världen

■ **Vid sidan om coronaviruset** finns virus-sjukdomen afrikansk svinpest, ASF, i stora delar av Asien, Ukraina, Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, och Polen. Den drabbar vildsvin och tamgrisar. I värsta fall leder den till att de dör.

"Kläder, kängor och jaktutrustning som använts i områden där ASF finns bland vildsvin måste rengöras noga för att inte innebära en smittorisk. Virus kan finnas i charkvaror med kött från smittade djur", skriver Jordbruksverket som kompletterat de 150 skyltar på svenska rastplatser med 175 till. På sex språk sprids budskapet att aldrig kasta köttpålägg i naturen.

– I värsta fall kan en överbliven korvmacka vara det som orsakar ett utbrott av ASF, säger Maria Cedersmyg, smittskyddshandläggare på Jordbruksverket. ✕

Nervsnittad häst gjorde 45 starter

■ **Travhästen Propulsion** nervsnittades 2015. Han importerades till Sverige från USA och trots att det är förbjudet att starta nervsnittade hästar här gjordes 45 starter. I maj vann han Elitloppet. En anmälan kom till Svensk Travsport och efter utredning stryks nu samtliga av Propulsions resultat på svenska travbanor.

– Det här är troligen en av de allvarligaste händelserna travsporten har haft att hantera. En mängd händelser, situationer och människor i både USA och Sverige har på olika sätt varit en del av ärendet, skriver Maria Croon, VD Svensk Travsport.

Propulsions alla starter i Sverige är nu ogiltigförklarade, 137 hästar har fått nya resultat och prispengarna återkrävs. Vid nervsnittning hindras smärtimpulser och känseln djupt inne i benet försvinner. Känseln i huden återkommer. Fång och avsliten böjsena är två risker. Propulsion är nu avelshingst i New Jersey, USA. ✕

Kattungar avvänjs för tidigt

■ **Länsstyrelserna larmar** om att allt fler för tidigt avvänjda kattungar säljs. "Kattungar behöver vara hos sin mamma tills de är 12 veckor gamla. Så länge behöver de hennes mjölk, omvårdnad och sociala träning för att utvecklas bra", skriver länsstyrelsen, som fått indikationer på att ungar redan vid 8 veckor har skiljts från modern. – Vi har flera gånger påpekat det olämpliga i att det i de nya föreskrifterna för hund och katt infördes en mening som godtog avvikelser från avvänjningstiden på tolv veckor, säger Emma Brunberg, sakkunnig Djurskyddet Sverige.

Avvikelser från tolvveckorsregeln kan tillåtas med några dagar om ett antal villkor är uppfyllda, men "ska inte ses som ett kryphål för att kunna sälja ungar redan vid 8-10 veckor", skriver länsstyrelsen. ✕

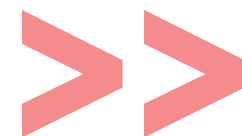
Foto: iStock

TEMA **DJURVÄLFÄRDSMÄRKNING**

SE DJURET **BAKOM** PRODUKTEN

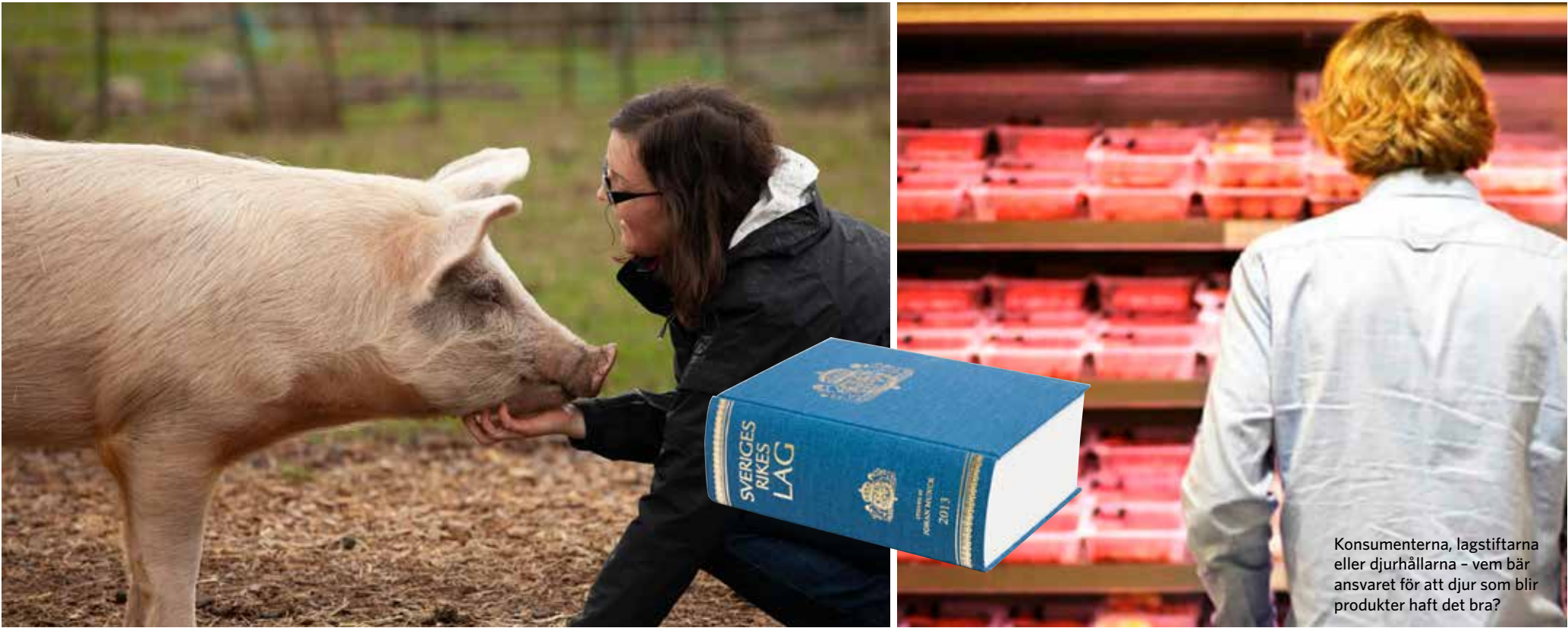
Nästan alla betraktar sig som djurvänner. 81 procent av de myndiga svenskar som var med i en stor undersökning för några år sedan om vad som är viktigt när de väljer livsmedel uppgav att djurvälfaerden är mycket viktig.

Men vet alla som köper produkter från djur hur man ska välja? Vad är skillnaden mellan KRAV och EU-ekologiskt? En ny guide ska hjälpa konsumenter att göra mer medvetna val utifrån djurvälfaerd. Samtidigt är en ny EU-gemensam djurvälfaerdsmärkning på gång.

Ansvarsfulla val för djur

Vem har egentligen ansvaret för att djur som blir produkter har hållits på ett bra sätt? Är det konsumentens uppgift att ta reda på? Företagen som säljer? Djurhållarens? Lagstiftarnas?

Frågan var ansvaret för djurens välfärd egentligen ligger är ständigt aktuell. I höstas fick den en ordentlig genomlysning under den avslutande paneldebatten på Djurskyddet Sveriges konferens Hållbart: För vem? Ekobonden Adam Arnesson, som låter sina grisar på Jannelundsgården gå ute och vara en del av gårdens kretslopp, frågade:

– Är vi nöjda? Vi har en jättebra djurskyddslag, som inte uppfylls utan den har en massa undantag och föreskrifter som gör att man kan frånsäga djur att kunna utöva sina naturliga beteende. Grisar som står på betong kan inte utöva naturligt beteende. Värphöns i stora grupper får leva väldigt korta liv. Det finns stora problem. Det måste till ett större engagemang från lantbruket.

Moderatorn Åsa Hagelstedt fortsatte frågeställningen:

– Vem har ansvaret att höja djurskyddsnivån? Är det politikerna som ska skärpa lagen? Är det enskilda lantbrukare? Är det LRF? Är det märkningarna?

Designern Josefin Liljeqvist, som tagit fram skor som går att spåra tillbaka till det enskilda djur vars skinn utgör läderdetaljerna, gav två perspektiv.

– Som konsument vill jag handla det jag

känner för. Konsumenten ska inte behöva stå med ett lexikon i butiken och se om det är KRAV, EU-eko eller annan märkning på varan och slå upp vad det betyder för djuren. Bolaget som säljer produkten ska ha tagit det ansvaret. Som designer har jag ansvar att skapa vackra och hållbara produkter. Om jag som har ett litet bolag med en liten budget klarar det, då borde alla bolag göra det.

Med alla Josefin Liljeqvists skor följer en spårbarhetskod som köparen kan logga in med på hennes hemsida och se var varje detalj på skon kommit ifrån. Skorna kostar från 8 000 kronor till 28 000 kronor.

– Det är dyrt. Men dagens läderskor är alldeles för billiga för att kunna ha inkluderat bra djurskydd i design och produktionsprocess. Vi ser effekterna av dåligt djurskydd globalt, hur de negativt påverkar allt, från pandemier till klimatet. För mig är djurskyddet och kvaliteten på skorna det viktigaste. Resultatet av detta är priset.

Forskaren Elin Röös vid SLU, som medverkat i forskningsprojektet bakom WWF:s Köttguiden, återknöt till Adam Arnesson och sa att det finns problem när alla djur inte kan utföra sina naturliga beteende.

– Jag tror att om konsumenten visste

hur det ser ut i dag så hade många varit beredda att betala för den merkostnad det innebär att hålla djur på ett bra sätt. Dilemmat är att de inte vet hur det ser ut, eller inte vill eller kan ta till sig informationen, sa hon och fortsatte:

– Jag måste få citera Gunnela Ståhle som en gång sa att nu när situationen är så här problematisk: Vem ska göra något? Alla! Alla kan göra något. Jag som konsument, du som forskare, du som företagare, ni som politiker: Alla kan göra något. Men med det sagt har den med mest makt också högst ansvar. Annars blir det hyckleri. Det är ju därför väldigt mycket en politisk fråga att se till att vi har en bra lagstiftning och att den efterlevs. Men även företagen och industrin i förädlingsledet som tjänar mest pengar har mycket makt och därmed ansvar. Så alla har ett ansvar att göra ansvarsfulla val men olika grad av handlingsutrymmen.

Adam Arnesson instämde i att de med mest makt har störst ansvar.

– Jag gör vad jag kan i mitt skrä och hoppas på någon form av uppror hos lantbrukare. För jag tror inte att så många valt att det ska se ut som det gör i dag. Den här stegvis industrialiserade djurhållningen där man inte hinner bry sig om alla djur, man går kanske

förbi och slänger en halmtuss, jag tror inte att alla skulle välja det om man fick välja fritt. Många har en mycket större ambition men som djurhållare hålls man tillbaka av en kultur, som jag själv har gjort och som jag vet att andra gör. Det behövs personer som bara gör saker och delar med sig.

LRF:s hållbarhetsexpert Maria Dirke sa: – Självklart ska vi uppfylla lagstiftningen, men hur ska man som massrörelse kunna gå utöver den, om inte handeln eller konsumenterna ger gensvar? I dag har vi vissa djurhållare som går före och dessa skulle behöva uppmärksammas mycket mer.

Publiken frågade hur LRF:s hållbarhetsmål ”ökad lönsamhet” rimmar med ett gott djurskydd.

– Kopplingen är ju att du blir inte lönsam om du inte har god djurhållning, god djurhälsa, att djuren mår väl och växer, sa Maria Dirke.

Forskaren Linda Keeling, som har landets enda professur i djurskydd, betonade att lagen anger en miniminivå.

– Den kan alltid höjas. Men ser vi globalt finns länder som inte ens har en djurskyddslag. Det skulle vara bra att ta upp dem till miniminivån. Men lagstiftning är bara ett sätt att få en bra djurvelfärd. Det måste fin-

nas kompletterande verktyg, som märkning- ar som visar att djuret haft en högre välfärd, och gradvis arbeta mot högre mål.

Kvalitetssystemet Svenskt Sigill certifierar livsmedel som följer deras regelverk för djuruomsorg.

– Vårt mål och förhoppning är att Sigill hjälper till att höja lägst Stanivån på lagstiftningen, men vi kan inte göra det själva. Det måste finnas en efterfrågan, sa Helena Hultborn, på Svenskt Sigill.

Axfoods senaste väsentlighetsanalys visar att kunderna ser djurvelfärd som näst mest väsentlig av 25 hållbarhetsfaktorer. Mest väsentligt är ursprungsland.

”Det stora intresset ger möjligheter att öka försäljningen av mer hållbara djurvelfärdskoncept som KRAV-märkt kyckling och gris där djuren ges mer utrymme och möjlighet till utevistelse”, skriver Axfood i sin rapport.

Under seminariet Rätten att få prova sina vingar, som Djurens rätt höll i februari, fick Axfoods hållbarhetschef Åsa Domeij frågan varför deras stormarknader inte sänker priset på de produkter där djuren haft det bäst så att fler kunder kan köpa dem.

– Om vi ser på kyckling, där den största prisskillnaden mellan KRAV och konventionell finns, så skulle vi antingen behöva

få mer volym på KRAV-märkt så att vi kan få ner priserna eller att det inte var så stor skillnad i pris från början. Men det är jättestor skillnad mellan KRAV-kyckling som går ute och konventionell. Därför är det extra viktigt att som kund köpa ekologiskt där de största prisskillnaderna är för att visa att det finns efterfrågan. Vi i dagligvaruhandeln är ute på massmarknaden med butiker över hela landet och vänder oss till alla grupper av människor, och då blir det svårare för oss att ta bort det billigaste alternativet. Det är vårt jobbiga dilemma.

I Sverige finns, utöver Svensk Sigill, tre märkningar som rör djurs välfärd. Ursprungsmärkningen Från Sverige gäller djur som fötts och hållits enligt svensk djurskyddslag, det kallas konventionell djurhållning. Ett grönt löv symboliserar EU-ekologiskt, som styrs av EU-förordningen. I både EU-eko och KRAV är djurvelfärd en del av ett ekologiskt regelverk. KRAV kräver mest: En KRAV-gris ska vara ute på bete och böka i jorden. En EU-eko-gris kan, enligt reglerna, få gå ut på en hård platta. Grisar i konventionell djurhållning behöver, enligt reglerna, inte gå ut alls. Cirka två procent av grisarna i Sverige hålls inom KRAV:s regelverk. ✖

Steg mot en EU-gemensam djurvälståndsmärkning

Djurvälståndsmärkningar på förpackningen ska underlätta för den som köper produkter som kommer från djur att välja vara utifrån djurvälstånd. EU planerar för en helt ny gemensam märkning. Det kan bli bra, men risker finns.

”En oerhört viktig fråga inom EU just nu är den om en gemensam djurvälståndsmärkning. Frågan har diskuterats de senaste åren, den fanns med i rådslutsatserna 2019 och det var det finländska ordförandeskapet som drev frågan. Sedan har Tyskland i januari 2020 lyft fram att en EU-gemensam djurskyddsmärkning kan stärka konsumenternas förtroende och djurskyddet.”

Så sa Håkan Henrikson, chefsveterinär hos Jordbruksverket under djurskyddskonferensen som Jordbruksverket anordnade i november.

– De flesta medlemsstater har välkomnat det, och Tyskland bad i somras CVO-gruppen, chefsveterinärgruppen, att svara på frågor och sammanställningen visar ett ganska starkt stöd för detta. Frågan har också diskuterats parallellt på politisk nivå: Tyskland är strategiska så när en fråga lyfts i rådsarbetsgruppen, som kan sakfrågan, lyfter de parallellt frågan i den politiska världen. Så de tog upp saken när EU:s jordbruksministrar hade ett informellt möte

i Koblenz i augusti–september, sa Håkan Henrikson och beskrev Jordbruksverkets syn på saken:

– Vi vill stärka djurskyddet. Detta kan vara ett sätt, men är inte det enda sättet, naturligtvis. Vi måste arbeta på flera fronter samtidigt. Det är oerhört viktigt att systemet är konstruerat på ett sätt som är avgörande positivt och här måste analysen först göras så att det är upplagt så. Men det finns många delar inom djurvälståndsmärkningen som vi tror kan ha stor betydelse för djurskyddet.

Hur märkningen ska vara utformad finns det en klar bild över.

– Märkningen bör vara frivillig. Det ska finnas flera olika nivåer och det måste vara tillräcklig höjd för att man ska kunna öka djurskyddet och gå över EU:s minimilagstiftning – det är en förutsättning. Om någon tror att man ska ligga på samma nivå eller lägre, så är det över huvud taget inte aktuellt. Det måste vara något som ligger över EU:s miniminivå, slog Henrikson fast. Den officiella svenska uppfattningen är att:

– Märkningen bör enbart inkludera djurskyddsaspekter, täcka in hela djurets liv och avgörande är vad som har faktisk betydelse för djurvälstånd. Kriterierna i märkningssystemet ska vila på vetenskaplig grund, vara objektiva, möjliga att genomföra och i linje med regelverken för den inre marknaden och för handel med tredje land. Det ska vara effektivt vad gäller administration och kostnader. Detta är väldigt viktiga förutsättningar så att det inte blir ett extra arbete till ingen nytta, sa Håkan Henrikson.

En enkätundersökning har gjorts i CVO-gruppen om inställningen till en gemensam djurvälståndsmärkning i EU. Resultatet kommer att publiceras i december. Vi ringer Håkan Henrikson efter föredraget.

Det finns kritik mot en EU-gemensam djurvälståndsmärkning. Hur ser du på risken att ansvaret läggs på konsumenten?

– Jag ser det som att många goda krafter samverkar. Det är fortfarande lagstiftarna som styr men med aktiva val kan konsu-

menterna välja ett högre djurskydd och påverka producenterna att ta fram de produkter som kunderna efterfrågar.

Tidigast i juni 2021 kan ett beslut om hur man ska gå vidare fattas vid ministermötet.

– Så det här är ett projekt med lång tidsaspekt.

Medan diskussionen om att införa ett gemensamt system för hela EU pågår har flera länder i Europa redan infört nationella djurvälståndsmärkningar. I Nederländerna finns Beter Leven som bygger på ett trestjärnigt betygssystem utifrån djurvälstånd. Danmark har olika märkningar, en där djurskyddsorganisationer går i god för att produkten lever upp till deras djurskyddskrav. Dyrenes Beskyttelse rekommenderar varor under märket ”Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse”.

Tanken bakom djurvälståndsmärkningar är att det redan i kylskåpet ska vara lätt att på förpackningen se vilken nivå djurets välfärd var när det levde. Kunden kan välja den dyrare produkten från djur som

haft det bättre. I samband med att Danmark lanserade sin statliga märkning Bedre Dyrevelfærd 2017 frågade vi Gunnela Ståhle om hon ansåg att Sverige behövde ett liknande system?

– Det är ingen nackdel om vi har djurvälståndskoncept som går utöver svensk djurskyddslagstiftning. Men det är oerhört viktigt att sådana koncept inte ersätter en ambitiös svensk djurskyddslagstiftning. Det skulle innebära att man överlämnar till konsumenterna att avgöra nivån på svenskt djurskydd. I Holland och England är det djurskyddsorganisationerna som är huvudmän, vilket är trovärdiga avsändare. I Danmark är det lantbruksnäringsen. Att vara huvudman för en märkning kräver stora resurser och jag tror inte det finns någon organisation som är beredd att ta bollen i Sverige.

Nu är Tyskland igång med sin nya statliga frivilliga djurvälståndsmärkning.

– Vi vill göra Tyskland till pionjär inom djurskydd, sa jordbruksministern Julia

Klößner och berättade i somras att hon vill införa en djurvälståndsskatt så att kött ska kosta så mycket som krävs för att djuren ska ha haft en bra välfärd. Den nya märkningen har tretton kriterier som rör djurets liv, från smågrisars diande till slakt. Varje kriterium kan få betyg 1-3.

Kraven är, enligt det tyska jordbruksdepartementet, BMEL, att nivåerna går utöver landets djurskyddslag. Enligt den får smågrisar tidigast skiljas från suggan efter 21 dagar, den nya märkningens första nivå kräver 25 dagar, den andra 28 och tredje 35.

Kritik har riktats mot att kraven är för låga och att det blir krångligt att införa.

Samma risker har lyfts fram när det gäller en EU-gemensam djurvälståndsmärkning. Med för låga ingångskrav kan märkningen bli ett alibi, utan verklig effekt.

Ytterligare en invändning mot djurvälståndsmärkningar är att de som låter djurvälstånd styra sina val ofta redan har blivit veganer eller vegetarianer. ✖

Djurvälståndsmärkningar i olika länder

Danmark: Bedre Dyrevelfærd, har tre nivåer i form av hjärtan, och gäller gris, slaktkyckling och kalv. Danska staten är ansvarig.

Danmark: Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse, djurskyddsorganisationen certifierar produkter som uppfyller vissa djurskyddskrav.

Spanien: Anda Huevos, Anda håller i certifieringen, som gäller värphöns.

Nederländerna: Beter Leven, märkning i tre nivåer för gris, kyckling, höna, nötkreatur, kalv, kanin, kor och kalkon. Ansvarig för certifieringen är Foundation BLK (Stichting Beter Leven keurmerk).

Tyskland: Für Mehr Tierschutz, märkning i 0-2 stjärnor för kyckling, gris, höna och ko. Ansvarig är organisationen Deutscher Tierschutzbund. En av flera tyska märkningar. Exempler ovan är bara ett axplock.

Ny konsumentguide för djurschysstare val

En helt ny guide för djurskyddsinriktade konsumenter som köper djurprodukter är på gång. Den ska göra det enklare att välja – och välja bort.

Det är välkänt att djurskydd är en viktig aspekt vid köp av produkter som härstammar från djur på olika sätt. En svensk undersökning från YouGov 2015 visar att 81 procent ansåg att det vid köp av kött, ägg eller mjölk är viktigt eller mycket viktigt att djuren har haft det bra. Samma undersökning visar att djurväl-färden var en viktigare aspekt än både miljö och pris. Mer än tre fjärdedelar av de tillfrågade önskade också en tydligare djurskyddsmärkning.

”Trots att intresset för dessa frågor är stort, så är det för många svårt att göra medvetna val i livsmedelsbutiken”, konstaterade Djurskyddet Sverige i sin ansökan till Konsumentverket för att få stöd att ta fram en konsumentguide till den stora grupp konsumenter som vill göra djurvänligare val.

– Eftersom vi är en djurskyddsorganisation så vill vi såklart göra det lättare för alla att bli mer djurskyddsmedvetna konsumenter och att även agera som det. Men för att kunna välja måste man veta vad man väljer mellan. Här kommer guiden in som en hjälp.

Hur då?

– Utgångspunkten är det enskilda djuret, hur djurskyddet varit för det. Alla som vill göra djurvänligare köp måste lära sig mer om djurskydd, och bara köpa när det finns djurprodukter som motsvarar de krav personen själv känner att hen kan stödja. Så vi försöker på ett lätt sätt förklara vad som faktiskt är viktigt för en slaktgris. Sedan undersöker vi hur olika regelverk tillgodoser grisens behov.

Det säger Emma Brunberg som tillsammans med Gunnela Ståhle arbetat fram guiden Djurschyssts djurskyddskriterier.

– Vi har utifrån Djurskyddet Sveriges principprogram och i samarbete med olika experter inom respektive djurslag tagit fram runt flera kriterier som är helt nödvändiga för att djuret ska kunna sägas ha haft ett gott djurskydd.

Kriterierna ställs mot vad reglerna för KRAV, EU-ekologiskt, Svenskt Sigill, Från Sverige och andra ursprungslands-märkningar säger. Bedömningen blir antingen acceptabelt eller oacceptabelt.

– Vi guidar bland regelverken kan man säga. Vilka regelverk når upp till flest godkända punkter? Vilka når inte alls upp till

många? Man ska enkelt kunna avläsa det i våra lättillgängliga tabeller.

Vissa djurskyddskrav är okränkbara. Därför kan alla regelverk få underkänt på vissa punkter, som Grisars bedövningsmetoder innan slakt.

– I princip alla använder koldioxid som bedövning och det är inte acceptabelt med det lidande, stress, ångest och smärta som den framkallar.

För att få godkänt här krävs att: ”Grisarna bedövas med en metod som gör att de kan samtidigt bedövas i grupp och som är snabb, smärtfri och ångestfri.”

Första djurslaget är gris, som kommer att vara ute en bit in på nästa år. Sedan följer flera andra djurslag.

– Vi släpper ett djurslag i taget. Är det viktigt för dig som köper ägg att värphönan har fått vara ute? I så fall ska du titta på fokusområdet ”Stallmiljö för värphöns” i våra tabeller där vi jämför de olika regelverken för märkningar och lagstiftningar. Är det viktigt för dig att grisen fått böka? Titta på det kriteriet i våra tabeller.

Vilka fler kriterier finns?

– För lösgående djur: ”Alla grisar hålls lösgående, utan att bindas upp eller fixeras.” Detta eftersom: ”Grisar är nyfikna och aktiva djur som tillbringar stor del av sin vakna tid med att undersöka sin omgivning. Att hindra deras rörelsefrihet genom att antingen binda eller fixera grisarna le-

der till stress, frustration och att de börjar utföra olika typer av beteendestörningar. Dessa beteenden är vanligt att stressade djur i fångenskap utför för att hantera sin frustration och grisar ses ofta tugga på inredning i boxen, i luften eller på andra grisars svansar eller öron. Rörelsefrihet är grundläggande för att en djurhållning ska vara acceptabel. Som nämnt ovan är det vanligt utomlands att digivande suggor hålls fixerade, i vissa länder hålls suggorna också fixerade veckorna efter de insemineras för att bli dräktiga igen.”

– Sen vet vi att det finns en stor okunskap kring hur olika livsmedelsproducerande djur hålls. Alla produkter når inte butikernas kyldiskar, en del säljs direkt via Reko-ringar eller i gårdsbutiker. För att också kunna tipsa om dessa djurhållare som gör det där extra för sina djur har vi en karta där man kan klicka på sin ort och se var närmaste djurhållare som lägger extra engagemang på djurskyddsarbetet finns.

– Givetvis vet vi också att många dagligvarukedjor har högre krav i sina djuromsorgspolicies än vad som framgår av märkningen på förpackningen. Därför har vi tagit fram frågor som varje konsument bör ställa i butik och en mall för att skapa en egen guide över de varumärken som konsumenten tycker om och brukar köpa, då kan hen själv se hur väl det uppfyller de djurskyddskrav som vi anser att man kan ställa, säger Emma Brunberg. ✖

I skrivande stund pågår ännu arbetet med konsumentguiden. Bilderna är arbetsmaterial. Nästa år kan alla som vill handla djurvänligare ta del av Djurskyddet Sveriges bedömningar av olika regelverk som styr lantbruksdjurs välfärd.

Fler guider för konsumenter som vill göra djurvänligare val

- Den klassiska **Köttguiden** som Världsnaturfonden, WWF, släppte för några år sedan och som ständigt utökas med nya grupper här ingår djurväl-färd som en av flera hållbarhets- och miljöaspekter. Läs mer och ladda ner här www.wwf.se/kottguiden
- Även **Fiskguiden** ges ut av WWF, den hittas lätt på deras hemsida.
- För den som valt bort produkter från djur i sin konsumtion finns **Vegoguiden**, också den är framtagen av WWF och lanserades för första gången i år. Se: www.wwf.se/
- En **kycklingguide** i app-form har organisationen World Animal Protection Sverige släppt i år. Här undersöks på varumärkesnivå olika djurskyddsaspekter för kyckling. Guiden hittar ni här: www.worldanimalprotection.se/Kycklingguiden
- Konsumentguiden Djurschysst är Djurskyddet Sveriges helt nya guide. Första delen bedömer och jämför olika regelverk som styr uppfödning och hållande av gris utifrån flera djurskyddskriterier. Kyckling, ägg och mjölk är på gång. Håll utkik under nästa år!.

När fårens skinn säljs

Fårskinn marknadsförs som mjuka och varma. Men hur kan en del kosta under 300 kronor när andra kostar över 3 000? Hur kontrollerar affärskedjorna som säljer de billigaste fårskinnen djurskyddet?

Länge var Australien det givna fårimportlandet, men efter avslöjandet om mulesing, att bakdels huden på lammen skars bort utan bedövning, och plågsamma fartygsresor till Mellanöstern har efterfrågan minskat. De tre svenska affärskedjor vi talat med som säljer äkta fårskinn för under 550 kronor köper sina från Nya Zeeland och uppger att anledningen till att deras fårskinn kan vara så billiga är att de köper in stora volymer och har en väl uppbyggd leveranskedja.

Men har då inte djurskyddet någon betydelse för priset? En fårbonde vi talat med säger att frågan om hur mycket ett fårskinn rimligen ska kosta kan liknas vid att fråga: ”Hur mycket ska en bil kosta?”

– Det är så många olika faktorer som spelar in, allt från när på året djuret är fött till hur lockig eller glansig pälsen är eller vad som efterfrågas på marknaden för tillfället. På vissa håll i världen kan fåren gå ute i princip året om och behöver inget vinterfoder alls.

Även om det kan vara svårt att avgöra hur mycket eller lite djurskyddet inverkar på priset, så har det en inverkan, menar Ka-

tarina Lingehag-Ekholm, ordförande CIWF Sverige och en av Sveriges största auktoriteter kring djurskydd för får.

– I Sverige finns krav på daglig tillsyn och veterinärvård om något djur blir sjukt till exempel. Sådant kostar, säger hon och fortsätter:

– Fåren i Nya Zeeland har det relativt bra, bättre än i Australien. Men det finns fortfarande djurskyddsproblem. På ett sätt har djuren bra liv, de betar och rör sig över enorma områden. Å andra sidan finns inga krav på daglig tillsyn, vilket hade varit svårt rent praktiskt. Så skadade och sjuka djur behandlas inte alltid utan självdör eller blir tagna av rovdjur. Andra problem är att djuren kastreras och svanskuperas utan bedövning.

Detta utförs ofta med hjälp av hårda gummiringar som stryper blodtillförseln så att oönskade delar som svanstipp och pung dör och faller av. Vetenskapliga studier visar att det är smärtsamt och att

det kan leda till medicinska komplikationer. I år skärpte Nya Zeeland lagen så att personer som utför kirurgiska ingrepp på får och inte är veterinärer ska vara kompetenta. Djurhållaren är ansvarig. Men det är fortfarande tillåtet att utföra svanskupering utan bedövning på får som är under sex månader.

Affärskedjan Jysk har äkta fårskinn som normalt kostar 549 kronor.

– Alla fårskinn som säljs i våra butiker kommer från en och samma leverantör i Nya Zeeland. De kommer från lamm som fötts upp för att bli mat, vilket innebär att skinnen är biprodukter till matindustrin, berättar Jysks kommunikationschef Daniel Persson.

– Skinnen hanteras sedan i Kina, på anläggningar som lever upp till våra krav på hållbarhet.

Jysk kräver att leverantörer har relevanta certifikat och att lammen som slaktas inte har varit utsatta för mulesing. Djuren ska också ha kunnat åtnjuta de internationellt

Får och lamm på Nya Zeeland.

vedertagna fem friheterna.

Angående de risker som Katarina Lingehag-Ekholm tar upp svarar Jysk att den kritiken är svepande och rör inte de specifika förhållandena hos deras leverantör.

– Som jag påpekat genomförs ingen ”mulesing” alls på aktuella får, varken med eller utan bedövning. Vår leverantör är certifierad och uppfyller, enligt ett policydokument, bland annat de fem friheterna. Vi har i dagsläget inga skäl att betvivla de uppgifter som leverantören uppgett för oss.

Rustas ordinarie pris för det billigaste äkta skinn är 299 kronor. Även Rusta använder sig av fårskinn från Nya Zeeland där fåren slaktas för köttets skull.

– Dessa leverantörer ätar sig när de får en order från oss att djuren har fötts upp i enlighet med rekommendationerna från OIE, de fem friheterna, svarar Jesper Bondesson, kvalitets- och hållbarhetschef. Strax över en tiondel av fårskinnen i Rustas aktuella sortiment kommer från får som är uppfödda och slaktade i Kina.

– Uppfödning, produktion och slakt faller under samma krav vi ställer på samtliga produkter som härstammar från djur. Våra kollegor på vår kvalitetsavdelning i Kina

har regelbundet besökt dessa uppfödare och slakterier för att säkerställa efterlevnad av våra krav. Vad gäller den stora majoriteten av våra fårskinn, som kommer från Nya Zeeland, så slaktas fåren på Nya Zeeland och skinnen fraktas till Kina för garvning.

Ikea säljer äkta fårskinn från 299 kronor och uppger att fåren bland annat kommer från Argentina, Storbritannien och Nya Zeeland.

– Vi köper inga fårskinn från slakterier i Kina och Australien. Vi har köpt från Australien tidigare, men slutade under verksamhetsår 2019. Från Kina har vi inte köpt fårskinn tidigare, svarar Mattias Hennius, pressansvarig Ikea Sverige.

– Läder, hudar och skinn som Ikea använder kommer enbart från djur från livsmedelsindustrin och är alltså en biprodukt. Vi vill att samtliga djur i vår leveranskedja ska leva ett liv som är värt att leva och behandlas humanitärt och med respekt. Djurskydd definieras av varje enskilt land och slakterierna i Ikeas leveranskedja har tillstånd från respektive lands myndigheter, uppger presstalespersonen Arvid Stigland och berättar att Ikea från september 2020 infört en kravsektion som handlar om djurskydd i sin uppförandekod för leverantörer.

Den presenteras i skrivande stund för Ikeas affärskontakter och nästa steg är att den ska implementeras. Koden kallas IWAY.

När kommer den att ha implementerats till fullo?

– Kraven på djurskydd är nya och vi introducerar för närvarande dem för våra leverantörer och diskuterar nästa steg och tidsplanen i varje enskilt fall. När avtalet har undertecknats med en leverantör förväntar vi oss att leverantörerna uppfyller ”IWAY Must”-kraven omedelbart, och att leverantören har en implementeringsplan och en tidsplan för kraven i ”IWAY Basic”, svarar Hennius. Kraven på leverantörerna är att alltid se till djurens hälsa. Det är inte tillåtet att avsiktligt behandla djuren illa (wilful mistreatment). Planer för djurens hälsa skapas tillsammans med veterinär och revideras årligen. Vi utvärderar kontinuerligt våra leverantörers arbete så att detta följs. Ambitionen är att se till att djur i vår försörjningskedja kan åtnjuta de fem friheterna, skriver Hennius.

– Det är bra att inköparna ställer krav på leverantörerna, men man måste också se till att kraven verkligen följs, säger Katarina Lingehag-Ekholm. ❌

Bli ett bra inslag i djurets liv – 8 råd på vägen

Frivillig hantering handlar om avslappnade djur som samarbetar med oss.

– Djur ska vara trygga i sin miljö och vi ska vara en del av den miljön. Det blir också lättare att göra dagliga hälsokontroller när djuret rör sig avslappnat nära oss, utan att vi behöver hålla fast, säger Eva Bertilsson, utbildare i positiv förstärkning och Fear free. Ta del av hennes bästa tips.

Text Katarina Hörlin **Källor** Webinariet Frivillig hantering – ett gott samarbete med ditt djur, Eva Bertilsson, Carpe Momentum, Elin Karlsson, Naturbruksförvaltningen Västra Götaland **Foto** Från webinariet, Unsplash, iStock och privat.

1 HÅLL INTE I DJURET

Avslappnade djur som frivilligt gör vad du önskar: Det är målet i frivillig hantering. Du ska inte ens behöva röra vid djuret. –Om vi sedan enstaka gånger måste göra saker mot dess vilja leder det inte till att de blir stressade på lång sikt. Ju mer djur upplever att de har kontroll desto mindre skada gör de få gånger de tvingas bli hanterade mot sin vilja. Mängden småinsatser spelar roll, säger Eva Bertilsson.

2 VAR FÖRUTSÄGBAR

Allt oväntat, oförutsägbart och högljutt kan stressa djur. Närma dig djuret genom att röra dig lugnt och tyst. Låt det bekanta sig med din närvaro. Rör dig så långsamt att du när som helst kan stanna. Var superobservant. Stelnar djuret? Flyr det undan? Låt det flytta sig. Så många saker med människor kan vara läskigt för djur: Snabba rörelser, höjda röster. Allt förutsägbart är trygghetsfaktorer. Allt oförutsägbart är riskfaktorer. Var förutsägbar.

3 HA INTE BRÅTTOM

Om jag vill komma in som ett gott inslag i ett djurs miljö ska jag låta djuret ha kontroll. Djurens trygghetszon ska respekteras. En hund ska inte behöva ducka för en plötslig klapp. Gnagare och fåglar ska inte uppleva en hand komma farande mot dem. Djuret ska komma till dig, frivilligt och lugnt. – Ibland får jag frågor om det inte är väldigt tålamodskrävande. Frågan är vad som gör dig glad. Jag blir glad av att se mitt djur vara avspänd i sin värld med mig i den, säger Eva Bertilsson. När djuret är bekvämt och inte ser dig som ett hot är det dags att ta nästa steg. Vill du lära djuret att gå in i en bur? Lägg en belöning nära buren. Se vad som händer. Vågar inte djuret gå dit, låt det vara där det är tryggt.

4 AVSPÄNT UTTRYCK

Djuret ska vara avspänt och då är det viktigt att veta hur just det djur du är med ser ut när det är avslappnat. Om du är med en degu, råtta, mus eller annan gnagare ska ögonen vara mandelformade och morrhåren hänga mjukt. Inga uppspärrade ögon och spända morrhår. En katt och en hund ska röra sig mjukt och lugnt. En häst vinklar öronen framåt. Läs på om hur avspända djur ser ut.

Låt din närvaro vara ett mysigt och välkommet inslag i djurens värld.

5 BELÖNINGEN KAN VARA DOFTER & KLI

Belöningen behöver inte vara godis. Dofter med olika substrat på papper kan vara en fin belöning för en orm. Att bli kliad kan vara bra belöning för ett föl. Om belöningen inte verkar ha så stort värde för just det djur du närmar dig kan det bero på att det är för många faror i miljön. Djuret är för stressat för att äta, sniffa eller låta sig klias. Backa alltid tillbaka till ett läge när djuret var tryggt. När djuret närmats sig på ett avslappnat sätt är det dags för en liten belöning. Det kan alltså vara ett godis som djuret gillar eller något annat som en doft sprutad på papper att undersöka. Lägg det en bit ifrån, var stilla och låt djuret själv ta det. Allt ska ske lugnt.

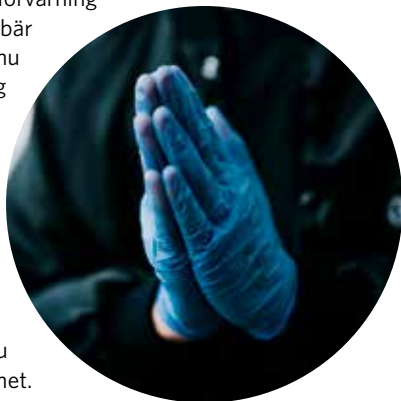
Eva Bertilsson hos solparakiterna tillsammans med Elin Karlsson, på Sötåsen Naturbruksgymnasium.

6 HELLRE MÅNGA KORTA LUGNA REPETITIONER ÄN EN STOR STRESSAD

– Ett vanligt misstag är att lägga mycket godis i sin hand och locka fram djuret. "Varsågod! Ta det!" Men ett djur som springer fram kvickt, tar belöningen och rusar bort är inte det vi söker, säger Eva Bertilsson. Djur ska inte hetsas att göra något de egentligen inte vågar, utan först hitta lugnet. Om du märker att du själv jäktar på, ta ett djupt andetag och stanna upp. Det finns inga krav på att det här ska gå fort. Backa alltid till den nivå där djuret senast var avslappnat. Utgå från djuret. Ett skyggare djur kanske hittar godis så fort det visar intresse för buren.

7 FÖRVARNA FÖR ANNAT LÄGE

Ibland måste djur hanteras snabbt och du blir tvungen att hålla i det. Kanske för att undersöka en akut skada. Då måste du oavsett djurets vilja ta i det. Förvarna att läget nu är ett annat genom att visa att spelreglerna ändras. En förvarning för smådjur kan vara att du bär handskar. Då vet djuret att nu kan jag gömma mig men jag blir ändå lyft. I ögonblicket kan djuret bli rädd för handskarna men å andra sidan slipper det alla andra dagar vara rädd för dina händer. För hundar och katter kan du träna in ett speciellt ord eller en annan plats som visar att nu finns tyvärr ingen valmöjlighet.

8 AVSLUTA BRA

Lika trevligt som det ska vara för djuret när du kommer lika avspänt ska det vara när du går. Om djuret verkligen tycker att du är ett kul inslag i deras värld så blir det kanske tråkigt när du går. Det kan du åtgärda genom att du kanske ger lite godis åt djuret när det inte agerar med dig, för att visa att nu blir det bra om du sysselsätter dig utan mig. Du kanske lägger ut lite godis på golvet för djuret att knapra på när du gått. Gör ingen stor sak av att du går. Bara lämna lugnt de avslappnade djuren.

”VI DJURSKYDDARE ÄR ETT TÅLMODIGT SLÄKTE”

Djurskyddet Sundsvall är en förening med stort arkiv och enorm energi.

– Vi djurskyddare är ett tålmodigt släkte. Allt blir bättre, sakta men säkert. Det gäller att alla är med, gammal som ung, säger Eva Norberg, ordförande Djurskyddet Sundsvall.

Ar 1888 bildades Sundsvalls djurskyddsförening. Länets hushållningssällskap låg bakom och föreningen skulle verka för en mildare behandling av traktens djur, särskilt vid slakt, och ”väcka intresset för omsorg av djuren hos det uppväxande släktet”, samt ”i stort hjälpa och skydda djur från deras mödor i den mån det går”. 1939 började de sätta upp fågelholkar i stadens parker. I dag heter föreningen Djurskyddet Sundsvall och inriktningen är densamma.

– Ja, vi tolkar vårt uppdrag som att sprida djurskyddskunskap och ge praktisk hjälp. Vi stretar på! säger föreningens ordförande Eva Norberg med ett skratt.

Inför intervjun har Eva varit nere i arkiven och grävt fram gamla protokoll. Ett av de mest fascinerande är de som djurskyddskontrollant tillika polisöverkonstapel Arthur Holmström skrivit. Hans insatser för djurskyddet uppmärksammas än i dag, senast av Sundsvalls tidning, som i somras citerade en intervju med honom 1970 där han sa att jämfört med hur det var på 1950-talet hade synen på ”husdjuren och nyttodjuren” ändrats till det bättre.

– Det var bra då och har blivit ännu bättre nu, säger Eva Norberg i telefon från Sundsvall. Holmström blev hedersmedlem

Eva Norberg.

i föreningen och var med i 48 år.

– Imponerande! Att läsa hans skrivelser ger kraft!

Intill intervjublocket på skrivbordet ligger det tjocka brev som hon skickat med Arthur Holmströms Rapport över djurskyddsfrämjande åtgärder 1957.

På tattskrivna maskinskrivna sidor redogör han för sina insatser under året.

Mest frapperande är den mindre skåpbil som den 10 september stod på Sjögatan i Sundsvall. ”Vid undersökning av bussen konstaterades att denna var ett veritabelt menageri.” Där satt ”en schäferhund, en katt, en räv, fyra kycklingar, fyra duvor, två kråkor och ett flertal mindre fåglar av olika arter”. En liten glipa släppte in luft och det var 30 grader varmt. Ägaren var djurpsykolog som reste runt och höll föredraget Har djuren själsliv –vad är djurplågeri? med djuren som studieobjekt.

Samtliga djurskyddsorganisationer har tagit avstånd från detta sätt att propagera för djurskyddet, skrev Holmström.

En svunnen tid är bevarad alldeles levande i dessa dokument. De tar oss till torpare som anklagats för att ha kört halta hästar,

men där Holmström efter kontroll kan konstatera att hästarna inte var halta utan i mycket god kondition. Duvhöken med bruten vinge som en kock placerat i en två meter hög bur på sin gårdsplan och när Holmström kom i höstregnet satt duvhöken där oskyddad ”genomvåt och ruggig”. Den hade fått vatten och kött, kocken trodde att den skulle bli återställd men vingen var fortfarande av, så den avlivades.

– Kocken som tog hand om höken ville ju så väl, men det gick fel. Samma fenomen ser vi än i dag. Människor vill hjälpa men saknar kunskap och kan göra större skada. I dag är det ofta de som tar in katt efter katt och till slut blir situationen övermäktig. Här ska vi som förening vara och sprida kunskap om djurskydd.

Djurvänner från hela landet hör av sig till föreningen. En gång ringde en som hittat en mindre rovfågel i Norrbotten på deras telefon.

– Jag sökte i datorn efter en rehabiliterare i närheten och hör och häpna: Uppe i det stora ödsliga Norrland med flera mil mellan byarna bodde rehabiliteraren i samma samhälle! Vilken slump! Och vilken glädje för både fågeln och upphittaren! Vi vill gärna hjälpa till och förmedla kunskap och hjälp.

Föreningen har inget eget djurhem.

SUNDSVALLS DJURSKYDDSFÖRENING

har till sin årsberättelse fogat avskrift av djurskyddsinspektörens rapport. Av denna framgår bl. a., att talrika fall av försummad hästvård förekommit, såsom hålla på grund av olämplig och illa utförd skoning, trångböv och benskador, överansträngning av hästar vid grundkörning, olämpliga seldon m. m. Även har ingripande måst ske vid vanvård av getter samt vid slakt. För föreningens medlemmar, 92 st., har prenumererats på Djurvännernas Tidning, och har diverse annan litteratur utdelats i skolorna. I föreningens klorslakteringslåda ha 24 hundar och 19 katter avlivats. Styrelsen återvaldes vid årsmötet.

Den 10 september smältes till undertöcknad att en mindre skåpbil innehållande flera djur var uppställd på parkeringsplatsen vid Sjögatan mitt för hotell Baltic. Vid undersökning av bussen konstaterades att denna var ett veritabelt menageri. I bussen förvarades en schäferhund, en katt, en räv, 4 kycklingar, 4 duvor, 2 kråkor och ett flertal mindre fåglar av olika arter. Endast en liten springa i ena sidofästet var öppen, varför ventilationen icke kunde anses var tillräcklig i all synnerhet som det vid tillfället var skarpt solskin och mycket varmt. Vid uppmätning av temperatur var inte i bussen befunns denna vara 30 plusgrader.

Föreningen tackar dem som gjort en insats för djuren med ett vykort. Klippen är många i föreningens arkiv.

TACK FÖR ATT DU BRYR DIG

"Ingen kan göra allt men tillsammans kan vi göra så att djuren får leva ett värdigt liv utan

själva katten, varje enskild individ, som är i fokus. Varje katt, oavsett vem ägaren är, har rätt till hjälp.

Cirka 30 000 kronor per år beviljar de i kastreringsbidrag. Att prata med Eva Norberg är mycket roligt. Hon har verkat i så många olika roller inom Djurskyddet Sverige och sin förening. I början av 2000-talet var hon ledamot i förbundsstyrelsen.

– Inriktningen har ändrats mycket. Det är bra att föreningarna och katthemmen får mer direkt stöd till det praktiska arbetet som kommer djuren till godo.

Djurskyddet Sundsvalls styrelse har ett nära samarbete. Äldsta ledamoten är 92 år och sköter omvärldsbevakningen.

– Hon klipper ut artiklar om djurskydd ur tidningar och vi sparar dem i arkivet. Nu under coronarestriktionerna håller vi nära kontakt på telefon, men vi saknar våra möten.

Tack vare pressbevakningen får de en aktuell överblick över personer som gör fina saker för djur.

– Vi skickar ett tack-kort till dem som hjälpt djur på olika sätt för att visa att vi ser och uppskattar alla insatser. Senast var det en kvinna som klippte loss en and som fastnat i ett nät i en bassäng.

Hur började ditt eget engagemang? – Mina föräldrar ömmade för djur och

människor. Det fördes över till mig. När en katt kommer gående ute börjar jag direkt fundera på var den hör hemma. Var har den varit? Får den mat? Behöver den hjälp? Det finns många människor som tycker om djur, men de ser inte djuren som vi som älskar djuren gör. Vi vill hjälpa och veta mer.

I lokaltidningens arkiv finns flera artiklar om föreningens arbete, från krav på fyrverkeriförbud till förbättrat djurskydd vid slakt.

– Att nå de unga är lika viktigt nu som 1888. Kan vi få barnen att behandla djur väl är framtiden vunnit, därför är vårt REDE-material så viktigt, även om jag önskar att djurskydd ingick i läroplanen. Men dit är det nog långt.

Fast inget är omöjligt. – Vi djurskyddare är ju ett tålmodigt släkte, fortsätter vi att streta på ett steg i taget tillsammans och aldrig ge upp blir det kanske så en dag! ✖

OM DJURSKYDDET SUNDSVALL

Bildades: 1888. Samarbetar med Sundsvalls Djurhem kring den praktiska kattverksamheten. **Medlemmar:** Cirka 100. **Besök:** www.djurskyddetsundsvall.com

FLER ÖVERGIVNA KATTUNGAR I ÅR

Året går mot sitt slut. Smittspridningen av viruset Sars-CoV-2 har ökat igen när detta skrivs i november. För djurskyddsföreningarna har 2020 inneburit nya utmaningar och många räddade katter.

Ar 2020 var ett rekordår för Djurskyddet Örnsköldsvik. Med drygt månad kvar har de omhändertagit 91 katter, mer än en fördubbling mot föregående år.

”Och det är inte ett roligt rekord att slå, snarare tvärtom”, skrev föreningen i ett Facebookinlägg.

De allt fler hjälpbehövande katterna har överbelastat det mesta i föreningen.

”Och då framför allt våra jourhem. Vi behöver ett katthem i Örnsköldsvik. Och vi behövde det igår. Alla dessa hemlösa katter är ett hjärtskärande problem. Om vi inte tar hand om dem så kommer vi att få se mer lidande och fler kattkolonier på många håll i vår kommun.”

”Som det är nu så trollar vi med knäna för att hitta plats åt alla. Våra befintliga jourhem sliter tillsammans med oss, men vi har nått bristningsgränsen för hur mycket vi kan belasta dem.”

Djurskyddet Vilsna Tassar Hällefors har hjälpt lika många katter sista halvåret 2020 som de gjorde ungefär samma tid 2019. 18 katter.

”I år har vi fått in fler honor med sina ungar då ägarna varken har kastrerat

eller kunnat ta hand om katterna när de väl blivit dräktiga. Ett hem överlät elva katter under sommaren, ägaren hade fyra innekatte, en hane och tre honor, alla okastrerade. Alla honor fick kattungar. I fjol hjälpte vi åtta katter som var födda och uppväxta på en soptipp. Tre av dem bor fortfarande i sina jourhem eftersom de blyga katterna är svårare att adoptera ut.”

Många katter har blivit överlåtna till föreningen i år från ägare som inte klarat att sköta dem.

”Vi tror att det beror på att vi har ’städat’ ganska bra kring hemlösa katter födda utomhus och att människor i området är betydligt mer benägna att kontakta oss om katter som de inte känner igen. De har också blivit bättre på att anmäla sin oro till länsstyrelsen. Vi ser positivt på framtiden. Förhoppningen är att vi kan börja bygga vårt katthem och få ett tillstånd under första halvan av 2021. Vi har efterlyst och fått in enormt många volontärer som hjälper oss att hålla koll på fällor, köra till veterinärer och annat som är nödvändigt för att föreningen ska fungera”, berättar ordförande Hanna Johansson. ✕

Pysen, som förut var så rädd att han låg uppe på gardinstången för att gömma sig, är nu en riktigt cool svart katt med vita morrhår.

Svarta katter har tuffare att få nya hem – nu vänder föreningarna trenden

”Den bistra sanningen är att svarta katter är såå svåra att finna jourhem och hem till. Lite ruggiga, slitna svarta katter är ännu svårare.”

Så skrev Djurskyddet Sigfrid i Växjö i oktober efter att katterna Dagny och Disa som behövde jourhem för att vänja sig vid att bo i ett kärleksfullt hem inte fick något.

Fenomenet är välkänt och förekommer i flera länder. Magasinet Cattime.com skriver i en artikel att skälen kan vara att den svarta pälsen för tankarna till häxeri, trolldom och satanism, samt att en mängd myter såsom att vampyrer nattetid förvandlas till svarta katter ytterligare spätt på fördomarna mot den svarta katten. Mer moderna förklaringar handlar om att när många katthem i dag lägger ut bilder på nätet så blir de lite mer svårgraferade svarta kattansiktena fördelade eftersom det är svårare att urskilja anletsdragen. Ofta får just svarta katter vänta längre på nya för-evigt-hem. Det händer inte sällan att en ensam, ofta äldre, svart katt blir kvar

när alla andra fått nya hem. Även detta fenomen lyfte Djurskyddet Sigfrid i ett Facebookinlägg för några veckor sedan: ”Det är faktiskt inte rättvist. Billy och Saga har inte fått en endaste intresseanmälan”, skrev de och publicerade en bild där katterna vilade intill varandra.

Djurskyddsföreningar har i årtal kämpat för att få folk att se bortom pälsens färg och upptäcka kattvarelseens väsen i stället.

I år togs ett nytt grepp i arbetet att upprätta den svarta katten: Flera djurskyddsföreningar gick i samband med Black Friday, den årliga köpfest butikerna skapat lönehelgen i november, ut på sociala medier med en digital Black Cat Week där bilder på svarta katter, både de som väntar på nya hem och de som har fått nya hem, visades upp.

– Eftersom vi fått ställa in Kattens dag på grund av rådande omständigheter körde vi i stället Black Cat Week hela veckan, berättar Jeanette Holmén, Djurskyddet Bohuslän. ✕

Hedda finns hos Djurskyddet Bohuslän.

Billy och Saga på Djurskyddet Sigrid.

Veterinär tar plats i styrelsen

Veterinär Lina Göransson valdes in i Djurskyddet Sveriges förbundsstyrelse under förbundsstämman.

Grattis till styrelseplatsen i Djurskyddet Sverige, Lina Göransson. Hur känns det?

– Tack! Det känns såklart jätteroligt, verkligen!

Vilka är de stora framtida utmaningarna för en organisation som Djurskyddet Sverige?

– Jag tror att en utmaning ligger i arbetet för att påverka på EU-nivå. Stort fokus ligger på konkurrenskraften hos den svenska animalieproduktionen, och snarare än att sänka de nationella kraven på djurskydd, som till exempel avskaffandet av beteskraav för mjölkkor, är det så viktigt att vi fortsätter arbeta för ett förbättrat djurskydd inom EU.

Vilka djurskyddsfrågor brinner du för extra mycket och vill driva framöver?

– De senaste åren har jag lärt mig massor om höns och kycklingar i och med min doktorand tjänst. Här finns viktiga och allvarliga välfärdspåblem, både på gårdsnivå och i samband med slakt, som drabbar ett enormt antal individer. Dessutom upplever jag att kunskapsluckorna ofta är stora bland konsumenter när det gäller denna typ av djurhållning, och det behöver vi ändra på. ✕

Om Lina Göransson

Yrke & arbetsplats: Legitimerad veterinär, doktorand vid Husdjurens miljö och hälsa, SLU i Skara.

Bor: Falköping.

Djur: Champ (även kallad Champinjonen) är en foxhound och en fantastisk äldre herre som nyligen flyttat hem till oss.

Foto: Sandra Rönnsvärd

Årsstämman skärpte krav på förbud mot koldioxidbedövning för gris

I oktober höll Djurskyddet Sverige äntligen sin stämma efter att den ursprungliga tidpunkten i våras fick skjutas fram på grund av coronarestriktionerna.

Stämman kunde både följas på plats i Stockholm och via Zoom. För att stärka samhörighetskänslan hade alla digitala deltagare fått samma uppsättning block, pennor och godis som de i lokalen.

En strategi för 2020-2025 beslutades. Den rör både organisatoriska frågor, som tydligare profilering av Djurskyddet Sverige, stöd till föreningar, digitalisering av värdegrundsmaterialet REDE och djurskyddsarbetet, som ska inriktas på att motverka extremavel, stänga minkfarmer, öka fiskskyddet och få fram en nationell plan för utfasning av djurförsök.

Principprogrammet uppdaterades. "Inga djur får tillagas levande" ersattes med:

"Alla djur, inklusive fisk och skaldjur, ska avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt i enlighet med aktuella forskningsrön."

– Det är ju skaldjur som tillagas levande, för andra djur är det redan olagligt. Och principprogrammet ska inte innehålla sådant som redan är lag resonerade man, säger generalsekreterare Åsa Hagelstedt.

Begreppet "odlad" fisk ersattes med "uppfödd" fisk. Två helt nya punkter lades till. "Att som nöje fånga fisk med syfte att släppa tillbaka den, så kallad catch and release, ska förbjudas" och "Att bedövning av gris med koldioxid innebär oacceptabelt stort lidande och att nya metoder måste införas." Hela principprogrammet finns på organisationens hemsida. Avgående styrelseledamot Marie Persson avtackades och Lina Göransson valdes in. ✕

"Välj bort att äta gris tills koldioxidbedövning upphört"

Nu stärks kraven att sluta bedöva grisar som ska slaktas med koldioxid. Riksdagsledamot Magnus Manhammar (S) uppmanar alla att avstå köp av griskött så länge metoden är kvar.

Det är svårt att hålla tillbaka gråten, det är fruktansvärt att det får pågå. Det måste upphöra. Tanken på att medan detta seminarium pågått har det gasats hundratala grisar i Sverige är olidlig, sa Magnus Manhammar (S) under webinariet Grisslakt och djurskydd, som han arrangerade i höstas ihop med Elisabeth Falkhaven (MP) och Djurens Rätt.

Veterinär Lina Gustafsson, författare till Rapport från ett slakteri hade precis hållit ett starkt anförande med fakta från rapporter och sin egen bok.

– Koldioxid är smärtsam att andas in. Den irriterar slemhinnorna, man får en känsla av lufthunger, ångest och andnöd, och börjar hyperventilera, sa hon och läste upp den europeiska myndigheten för livsmedelsäkerhet, EFSA:s, 16 år gamla rekommendation att man måste använda en gas som inte är aversiv vid bedövning av grisar. Hon berättade om filmerna Bo Algers och Sophie Atkinson gjort inifrån butinan där grisar med vidöppna ögon, lyfta trynen och öppna munnar hoppar upp efter luft. Överlevnadsinstinkterna är maximalt aktiverade av rädsla och ångest. Det tog i genomsnitt två minuter och sju sekunder från det de började känna obehag till dess de tappade medvetandet.

EFSA slog i år i ett nytt uttalande fast att metoden måste ersättas av djurskyddsskäl. Jordbruksverkets djurskyddschef Helena Elofsson var med på länk. Hon sa:

– Djurskyddslagen tillåter att vi föder upp djur för slakt. Livsmedelsstrategin säger att vi ska öka den produktionen. Det har ju ni riksdagspolitiker bestämt. Jordbruksverket ser gärna att man utvecklar nya och bättre metoder, men det finns inga bättre metoder i dag. Vi har bett SLU att sammanställa en rapport om vad vi vet och

efter det kommer det krävas forskningsmedel och utvecklingsmedel att utveckla nya metoder, sa Helena Elofsson.

– Det finns en motstridig lagstiftning: å ena sidan djurskyddslagen, å andra livsmedelsstrategin som talar om en ökad produktion. Men djur kan inte plågas på det här sättet. Det går inte att öka en produktion om vi har djurplågeri samtidigt. Då får den här produktionen upphöra eller hitta andra lösningar. Jag tycker att tills koldioxidbedövning upphör ska man välja bort att äta gris, sa Manhammar (S).

I princip alla de mer än två miljoner grisar som slaktas i Sverige har utsatts för bedövning med koldioxid. Även de inom

ekologisk djurhållning, som KRAV och EU-ekologiskt. Koldioxid är också den vanligaste bedövningsmetoden på de europeiska slakterierna.

En tid efter webinariet gick EU-parlamentarikern Fredrick Federleys underlag till förslag att hitta alternativ till högkoncentrerad koldioxidbedövning för grisar igenom i EU-parlamentet. EU-kommissionen ska nu satsa två miljoner euro för forskning.

– För första gången investerar EU en betydande summa i ett tillämpat forskningsprojekt för att hitta smärtfria alternativ för bedövning av gris. Resultatet av studien bör leda till ett förbud mot CO2-bedövning av grisar genom uppdatering av lagstiftningen, sa Reinie Hamelers, ledare för paraplyorganisationen Eurogroup for Animals, som krävt ett slutdatum för koldioxidbedövning till år 2025.

Svenska forskningsinstitutet RISE har påbörjat den första av flera studier för att identifiera alternativ och utvärdera nya gaser, som kvävgasskum. ✕

Grisar på slakteri. En sluten värld. Bilden är tagen för flera år sedan vid Uppsala slakteri.

Foto: Mathias Rahm/TT

”Lagen är inte omodern, LRF – den kom för två år sedan”

LRF:s beslut att arbeta för ett slopat beteskrav för mjölkkor i lösdrift har mött skarp kritik. Att kor går lösa inomhus räcker inte, slår Gunnela Ståhle, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige, fast.

– Genom åren har vi kämpat för att Sverige ska behålla sitt krav på att mjölkkor sommartid ska få bete, vilket överensstämmer med djurskyddslagen. Lagen är inte omodern som LRF hävdar. Den kom 2018.

Den 1 oktober fattade LRF beslutet att verka för att avskaffa beteskravet för lösdriftskor, efter att stämman bifallit en motion från LRF Västra Götaland som föreslog att nötkreatur i mjölkproduktion i lösdrifts-stall undantas från kravet på bete.

”En snabb teknikutveckling, luftigare stallar och möjlighet till företagsutveckling” är anledningarna till att stämman biföll motionen, skriver LRF på sin hemsida, där deras ordförande Palle Borgström säger:

”Till skillnad från 1980-talet bygger vi i dag luftiga lösdriftsstallar och till den moderna koskötseln finns ett antal tekniska hjälpmedel för att säkerställa att varje individ mår bra, kor i lösdrift har olika transpondrar som bland annat mäter hur aktiv en ko varit.”

Beslutet har fått mycket kritik.

– Djurskyddet Sverige har tillsammans med övriga djurskyddsorganisationer genom åren kämpat för att Sverige ska

behålla sitt krav på att mjölkkor sommartid ska få bete, vilket är i överensstämmelse med den nya djurskyddslagen. Teknik som ökar kunskapen om djurs hälsa och beteende är bra, men kan aldrig ersätta nötkreaturs behov av naturligt beteende på bete, säger Gunnela Ståhle, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige och ordförande i Vi Konsumenter.

Hon är inte ensam om att ifrågasätta beslutet. En tillbakagång till 1960-talets kohållning. Farväl djurskyddet, skrev professor emeritus Bo Algers på sitt Twitterkonto där han uttalar sig som privatperson. Ekobonden Adam Arnesson sa till nyhetsportalen Altinget.se att ”Beteskravet, som ger mjölkkor lagstadgad rätt att gå på bete, är unikt. Det är inget annat land i världen som har det. Det vore skamligt om man skulle vända utvecklingen, när vi snarare borde gå åt andra hållet och utvidga beteskravet att gälla fler djur än mjölkkena. Grisar, höns,

nötkreatur, tjuar kan leva inne hela sina liv i dag” i artikeln LRF vill slippa beteskrav – hård kritik från ekobönder.

Dagens betesregler för mjölkkor säger att korna ska vara ute 6 timmar per dygn under betessäsongen. I södra och mellersta Sverige infaller betessäsongen 1 maj–31 oktober och i norra 1 maj–1 oktober. Korna vara på bete 120 dygn i södra Sverige, 90 dygn i mellersta och 60 dygn i norra.

Foto: Katarina Hörlin

Gunnela Ståhle.

Kalvar, yngre än sex månader, behöver inte släppas på bete och för svenska tjuar finns inga lagstadgade krav på bete. LRF:s styrelse svarar enligt stämmoboken 2020 så här:

”I fråga om regelverket för mjölkbesättning ger inte lagstiftningen motsvarande flexibilitet och bör därför ses över.

LRF Mjolk har ett pågående uppdrag från Svensk Mjolk att lägga fram förslag kring åtgärder där djurvälståndet kan säkerställas på annat sätt än med bete för besättningar med lösdriftssystem under 2020.”

– Studier visar att konsumenterna vill se kor på bete. I en nyligen presenterad konsumentenkät från Svenskt kött anser 73 procent att god djurhållning är utesluten. Vi vill ju att fler djur ska få komma ut. Inte minst gäller det alla nötkreatur. Arla marknadsför god djuromsorg och i sitt program Arla Ko premieras extra långt sommarbete. Det är bra, men det är inte marknaden eller konsumenterna som ska säkerställa svenska kors rätt till bete. Det är svensk djurskyddslag som kräver att djurhållningen ska uppfylla djurens krav på naturligt beteende, som de är motiverade för, säger Gunnela Ståhle.

Strax innan tidningen går i tryck får vi svar från Palle Borgström. LRF:s förbundsstyrelse arbetar nu med att ta fram förslag

på hur kriterierna ska se ut för att göra det möjligt att tillåtas att undantas från lagen.

– För att LRF ska komma fram till en modell byggd på vetenskapliga fakta kring hur djuromsorg bedrivs bäst måste vi utvärdera modern forskning, svarar han och betonar att många faktorer skapar en god djurvälstånd. ”Mjuka bås att vila i, stora ytor för att undvika trängsel, fri tillgång till ett näringsrikt foder, god ventilation men också skydd från väder och vind”.

– Det handlar inte bara om bete eller inte bete. Moderna stallar är byggda med hänsyn till alla dessa faktorer och med fokus på att korna ska ha det bra 365 dagar om året. Oavsett vad LRF:s slutsatser blir så är djuromsorgen i fokus. Djurhållarens omsorg om sina djur kommer fortsatt att vara helt avgörande för djuromsorgen, oavsett lagstiftning.

Vi vänder oss till Gunnela Ståhle.

– Det är visst en fråga om bete eller ej. Betesbetende kan, som jag ser det, inte

uppfyllas på stall. LRF för ju resonemang kring att kor i lösdrift inomhus mår bra. Den argumentationen kommer man säkert fortsätta med och utveckla kriterier för vad som ska gälla när det gäller skador, låg sjuklighet, klövhälsa och så vidare som ska berättiga undantag från det generella beteskravet. Men fortfarande blundar man för den viktiga principen kring rätten till naturligt beteende. Och den djurskyddslag vi har är ju inte omodern, som LRF hävdar. Lagen kom 2018. Nu gäller det att se till att landsbygdsministern inte ger vika. Det handlar faktiskt om förtroendet för regeringen i en fråga som engagerar stora delar av befolkningen, säger Gunnela Ståhle.

Nästa steg blir att uppvakta ministern och be SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd utvärdera kor i stall året om från djurvälståndsynpunkt jämfört med kor på bete. Frågan är: ”Är kor starkt motiverade att gå ut på bete under normala väderförhållanden på sommarhalvåret?” ✕

Foto: Istock

VARFÖR KISSADE KATTEN PÅ KLÖSPELAREN?

I dag köpte jag en klöspelare från en privatperson vars katt aldrig använde den, enligt henne. När jag kom hem med den var min katt först på väg att klösa på den men gjorde det aldrig. Jag ställde in pelaren i rummet och gick sen för att parkera min bil. När jag kom in hade hon kissat på pelarens bottenplatta. Varför gjorde hon så? Kommer jag kunna använda denna pelare till min katt?

//Kattkompis

→ ETOLOGEN

SVAR: Du beskriver ett klassiskt kattägarebekymmer. Även om den tidigare katten inte har klöst på pelaren så har den med sig en ny doft, troligtvis även från den okända katten. Detta kan utlösa markeringsbeteende hos din katt, exempelvis urinmarkering.

Ett säkert kännetecken är att mängden urin är mindre än när den kissar. Mitt tips är att placera möbelen på en strategisk plats, detta är ofta vid dörrar och fönster, eller där din katt tidigare klöst. Rengör plattan ordentligt. Placera även gärna mat på plattan, detta minskar risken för återkommande kissande samt skapar en positiv känsla vid klöspelaren. Du kan själv introducera din katts doft på pelaren genom att gnugga ett föremål med kattens doft på den. Genom lek och belöning kan du uppmuntra din katt till att använda klöspelaren för att just klösa. Kattmynta kan också främja användning. Att dra en leksak i

Elin Hirsch
Fil dr i etologi

VILKA P-PILLER KAN KATTEN FÅ?

Vi har en raskatt (La perm) som vi har tagit en kull på, och kommer att vilja ta ytterligare en kull på, innan vi sedan kastrerar henne. Men vi vill vänta något år innan dess, så att det inte blir för ansträngande för henne med två täta kullar. Nu är problemet att hon har börjat löpa och hon gör urinmarkeringar i alltför hög grad för att vi ska tycka att det är acceptabelt. Det är jobbigt att tvätta soffkuddar och madrass-skydd flera gånger i månaden. Vi vet ju att p-piller för katter är slut sedan länge, så vi undrar hur man gör för att få p-piller för människor utskrivna för en katt och vilken sort det är man i så fall föreskriver. Långvarigt bruk av p-piller rekommenderas ju inte, men vad räknas till långvarigt bruk?

//Kattägare

→ VETERINÄREN

SVAR: Förr var det vanligt att katter fick p-piller rutinmässigt. Det finns dock en lång rad nackdelar med det. Det ökar risken markant för flera sjukdomar, livmoderinfektion, juvertumörer, diabetes framför allt. Dessutom hände det att katter spottade ut sina piller och blev dräktiga ändå. Om sen djurägaren fortsatt ge p-piller till dessa katter fick man problem med fosterskador och bekymmer med dräktigheten. När den kunskapen kom upp på bordet för kanske tio år sedan slutade successivt rutinmässig förskrivning av p-piller till katt och för några år sedan slutade man tillverka p-piller till katt helt. Man rekommenderar i stället kastration av honkatter, och det görs på de allra flesta katter som har en ägare, oftast vid sex månaders ålder.

Det finns dock en grupp katter där p-piller fortfarande används. Det är hos katter som går i avel där uppfödarna vill kunna bryta löpen. Det är ganska påfrestande med en löpande honkatt ibland. Här är ju inte kastration ett alternativ. Om man på en i övrigt frisk katt bryter några löp med p-piller är riskerna små. Det finns en viss risk för livmoderinfektion, visst, men då är ju behandlingen ändå kastration. Däremot är riskerna för juvertumörer och diabetes begränsade om man under kortare perioder ger p-piller. Hur stora dessa risker kan vara är mycket svårt att säga, men ju kortare tid man ger p-piller, desto mindre risk. Man får helt enkelt väga för- och nackdelar.

Eftersom den veterinärmedicinska registreringen inte finns för p-piller längre får veterinären då skriva ut humana varianter. Det är inte så konstigt som det låter, det finns begränsat med läkemedel som är specifikt för djur, och alla veterinärer skriver dagligen ut humanmedicin till djur om de jobbar med hund och katt. Faktiskt är veterinärer den enda yrkesgruppen med full förskrivningsrätt, det vill säga läkare får inte skriva ut djurmedicin (men varför skulle de göra det?). Dessutom är den variant

man använder till katt exakt samma substans som används till människor. Dock börjar den bli lite omodern på människor också och kan vara lite svår att få tag på. Om registreringen skulle försvinna på människor också är nog eran med katt-p-piller över. ✖

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

Ange "Djurskydd"
för 10% rabatt.
Djurskyddet får även
10% per order.

MiniFinder Atto Pro GPS tracker till katter

100% vattentät

Geofence-larm

Realtidsspårning

Lyssna på katten

Välkomna att söka 2021 års DJURSKYDDET KRONOBERGS DJURSKYDDSSTIPENDIUM till Tycho Carlssons minne om högst 75 000 kronor

Stipendium kan sökas av dem som genom sin verksamhet främjar djurskyddet såsom forskare, författare, journalister, veterinärer och organisationer.

Sökande med anknytning till Kronobergs län har företräde, men även andra är lika välkomna att söka. Skicka med en bred information i er ansökan kring det ändamål ni söker för. Stipendiat ska ett år efter mottagandet av stipendiet redovisa hur det har använts.

Frågor kan ställas till
stipendium@djurskyddetkronoberg.se

Ansökan ska ha kommit till ovanstående e-postadress
senast
den 15 januari 2021.

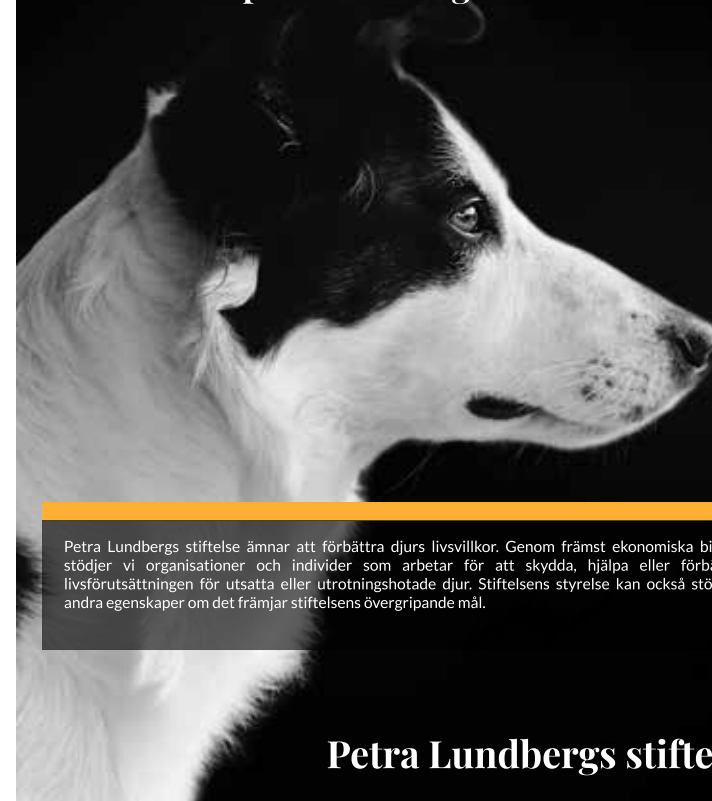
Stipendieutdelning sker vid
Djurskyddet Kronobergs
årsmöte
i mars 2021.

Sök bidrag till din forskning för djurs välmående.

Forskar du inom veterinärmedicin, husdjursvetenskap eller andra områden som ämnar att på något sätt hjälpa djur få ett bättre liv? Då kan du söka ekonomiskt bidrag från Petra Lundbergs stiftelse. Ansökningsperioderna är öppna mellan 1 juli till och med 30 september samt mellan 1 november till och med 31 januari. Blanketter och mer information om hur du söker hittar du på vår hemsida.

www.petralundbergsstiftelse.se

Petra Lundbergs stiftelse ämnar att förbättra djurs livsvillkor. Genom främst ekonomiska bidrag stödjer vi organisationer och individer som arbetar för att skydda, hjälpa eller förbättra livsförutsättningarna för utsatta eller utrotningshotade djur. Stiftelsens styrelse kan också stödja i andra egenskaper om det främjar stiftelsens övergripande mål.

Petra Lundbergs stiftelse

Polisfrågan i sommarnumret handlade om hundar som regelbundet rymmer och angriper människor och djur. En läsare kände igen sig, men vad ska man göra när angriparen är en katt? Mikael Åslund svarar och ger i svaret även ett förslag på hur kattens status kan höjas till samma nivå som hundens.

FRÅGA

Kan ingen stoppa katten?

Jag läste artikeln om katter som blir attackerade av hundar, och grannosåmja i samband med detta. Jag lider med dem som är drabbade. Men med anledning av det så skulle jag jättegärna vilja att ni uppmärksammar ett annat problem, som faktiskt är ännu svårare att komma åt. Katter som skadar katter.

Både när man pratar med länsstyrelsen och läser olika forum på nätet, så blir det tydligt att det här innebär en hemsk situation för många snälla utekatter och deras ägare (jag är själv en av dem). Här är en blind fläck i lagstiftningen. Det ansvar som kattägare hade tidigare har tagits bort, och det har lagts så stor vikt vid "katters rätt att utföra ett naturligt beteende" att just inga begränsningar finns. Varken när det gäller attacker mot andra djur eller mot människor. Inte ens mot barn. Och lagen tolkar "naturligt beteende" obetingat som att katter ska vara frigående, vilket i sig är märkligt då det är fullt tillåtet att ha inne katter, och att många katter trivs utmärkt med det.

Tillsynslagen säger visserligen att man som ägare till både hund och katt är skyldig att hålla sådan uppsikt över sina djur att de inte kan orsaka skada eller avsevärd olägenhet. Men när det gäller katt så finns inga som helst åtgärder som ägarna kan beläggas med, till skillnad från hund.

Undergivna katter som utses som mobbingoffer av andra dominant och revirhävande katter har inga rättigheter och skyddas inte ens av djurskyddslagen. Människor får inte skada katter (förstås), hundar får inte skada katter, hundar får inte skada hundar, men katter får skada och till och med döda andra tamkatter utan att någonting händer. Att det inte är ett "naturligt beteende"

Foto: Linda Bing

Katten på bilden är inte den som brevet avser.

spelar i lagens mening plötsligt ingen roll.

Förhoppningsvis hjälper den nya rekommendationen om kastrering i en del fall (fast det är ju lika idiotiskt där, att det inte finns några påföljder för försummelse).

I mitt fall så trakasseras mina gamla katter, som gått i kattlucka i hela sitt liv och älskar sitt uteliv, av en kastrerad, aggressiv bjässe som flyttat dit. Mina katter håller sig 50-100 meter runt huset. Den nya bor 600 meter ifrån, men ska absolut ha just deras revir, fast han är kastrerad och har gott om plats runt sitt hem. Mina är små till växten och 15 år, den nya är mycket yngre och väger mer än dubbelt så mycket. Särskilt min kastrerade hankatt blir så illa utsatt att jag fruktar för hans liv. En stor del av min tid går åt till att övervaka dem när de är ute, och jag har

också betalat höga veterinärkostnader för skador som han har åsamkat.

Jag är van vid hemlösa katter (sitter i styrelsen för en förening) men har aldrig sett en katt bete sig så vettlöst förut. Den attackerar även mig, flyger upp på mig och siktar mot strupe och ansikte. Hans storlek gör att han nästan slår omkull mig och jag måste vara oerhört vaksam när jag går ut numera. Han har hittills gett mig ordentliga bit- och rivskador på både armar och ben. Inga skrämselektiker hjälper och ägarna tar inte ansvar utan tycker bara att jag är jobbig. Och det finns absolut ingen hjälp att få!

Det går att polisanmäla, men då kan det bara handla om ekonomisk ersättning enligt skadeståndslagen, och då ska det helst finnas bildbevis från själva händelsen, vilket inte är helt lätt.

Kan ni vara så snälla att titta på detta? ✕
Anonym utan utvägar

SVAR

"Kattägaren kan räknas som grovt oaktsam"

Hej "Anonym utan utvägar", och tack för att du vänder dig till Tidningen Djurskyddet med din fråga.

Jag har tidigare ställts inför frågan från andra som beskrivit motsvarande problem när det gäller katter. Frågan kan inte med lätthet besvaras varför jag kommer att ange olika möjligheter utan inbördes rangordning.

Det som gör frågan svår att besvara ur ett juridiskt perspektiv är att katter har rätt att ströva fritt i Sverige. Detta innebär att den som har olägenhet av katt som strövar fritt får stängla, stänga fönster och dörrar för att hålla katten borta, enligt mark- och miljödomstolen (2000-M 398). En så allvarlig olägenhet som du beskriver omfattades inte av nämnda dom.

Det kan vara värt att undersöka om kommunen utfärdat några föreskrifter med stöd i ordningslag (1993:1617) som kan vara tillämpliga. Kommunen får inte utfärda föreskrifter om frågor som är reglerade i andra författningar. Eftersom det finns så lite föreskrivet om katter kan detta vara en möjlighet. Jag nämner för fullständighetens skull att det i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd föreskrivs i 36 §, husdjur och andra djur som hålls i fångenskap ska förvaras och skötas så att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Detta är en kommunal

tillsynsuppgift men jag har inte funnit para-grafen tillämpad på något fall av detta slag.

Teoretiskt skulle man också kunna tänka sig att kattägaren är grovt oaktsam genom att vara medveten om att just den specifika katten skadar andra djur, djurplågeri. Detta förutsätter då att man har informerat kattens ägare och kan styrka det genom exempelvis ett rekommenderat brev med mottagningsbevis.

Man måste också visa att det är den aktuella katten exempelvis genom att fotografera eller filma kattens beteende. Man ska visa att kattens ägare inte gör något för att förhindra ett upprepande och därför är grovt oaktsam. Åklagaren bedömer om det finns tillräckligt med bevisning för att få en fällande dom, annars ska åtal inte väckas. Frågan om ekonomisk ersättning enligt skadeståndslag (1972:207) utreder polisen endast i samband med till exempel ett djurplågeri.

Dessvärre tror jag att exemplen ovan leder till föga framgång. Men, vad göra? Kattens status måste höjas. Mycket har redan gjorts av djurskyddsorganisationer och kattvänner: Numera omfattas alla katter av djurskyddslagen, det är straffbart att överge en katt och polismyndighetens tillstånd till avlivning av förvildade katter inom tätbebyggt område får inte ges generellt. Om man beslutar om ett kattregister

kommer kattens status ytterligare att höjas och med det öppnas andra möjligheter till lösning på problemet som du beskriver.

I tillsynslagen föreslås länsstyrelsen ges möjlighet att vitesförelägga den som inte varaktigt märker sin katt. Man bör också ge länsstyrelsen möjlighet att förelägga kattägare att ha tillsyn över sina katter som strövar fritt och orsakar de problem som du beskriver. Länsstyrelsen bör enligt min mening i sådana fall kunna begränsa kattägarens möjlighet att låta just den aktuella katten ströva fritt genom ett föreläggande. En alternativ rastningsmöjlighet kan vara en kattgård eller att den rastas i koppel. ✕

**POLISPERSPEKTIV
MED MIKAEL ÅSLUND**

El-halsband tillåtet att sälja men inte använda

Hundhalsband som ger elektriska stötar, avger otäcka ljud, vibrationer eller obehagliga vätskor – det finns många produkter som du helt lagligt kan köpa, även om användandet strider mot svensk djurskyddslagstiftning.

En webbshop framhäver bland annat sitt "multifunktionshalsband" som den perfekta lösningen för "besvärliga hundar" så här:

"Behöver du träna en besvärlig hund? Med den multifunktionella 4-läges hundutbildnings-halsbandet kan du experimentera med alla träningslägen (vibrationer, ljud, statisk chock, automatisk) och dessutom använda dig av sju intensitetsnivåer. Nu kan du på ett säkert och effektivt sätt träna din hund, utan koppel, i en räckvidd på upp till 800 meter. Fungerar i alla väder."

På sajten marknadsförs dessa produkter helt oförblommerat. Produkterna i sig är inte olagliga, det är bara olagligt att använda dem. Därför är det helt lagligt att sälja eller köpa till exempel ett elhalsband – du kan till och med sätta på halsbandet på din hund. Så länge du inte använder det.

Enligt Lena Jacobsson, förundersökningsledare på polisens djurskyddsgrupp, är det väldigt svårt att bevisa brott mot djurskyddslagstiftningen, till exempel användandet av elhalsband eller osynliga elstaket.

– I princip måste någon se dig när du trycker på knappen och hunden får en stöt, säger hon.

För gemene man låter det kanske orimligt att el-produkter som är olagliga att använda med el får säljas helt öppet och även användas så länge man inte sätter på elen. Det gäller inte bara "dressyrutrustning"

till hundar. När det gäller elhalsband till hundar finns det en liten öppning i lagen för Statens Jordbruksverk, SJV, som är föreskrivande myndighet, att faktiskt tillåta undantag från förbudet mot elstötar.

2004 ansökte polisen om dispens för att få använda elhalsband och ge elchocker till sina hundar i utbildningssyfte, något som väckte ramaskri inom Hundsvrige. Någon dispens blev det inte heller.

Enligt Jordbruksverkets djurskyddschef, Helena Elofsson, kan inte myndigheten ge några dispenser.

– Däremot har vi vissa möjligheter att föreskriva om undantag, det vill säga besluta

om bestämmelser i våra djurskyddsföreskrifter som tillåter användning av el.

Det har bland annat gjorts när det handlar om elpådrivare och elavvisare på automatiska fodervagnar, som används inom lantbruket.

Sedan april 2019 gäller en ny djurskyddsförordning som ger utökad möjlighet att föreskriva om undantag jämfört med den gamla djurskyddsförordningen från 1988.

– Men detta nya bemyndigande har vi inte använt. Vi har alltså inte gjort några nya undantag i våra föreskrifter från förbudet att använda el för att styra djurs beteende, säger Helena Elofsson. ✕

Var går gränsen för hur mycket obehag en hund får utsättas för?

Kan någon straffas för att exempelvis ha lyft upp en hund i kopplet och skrikit åt den, så som en person på ett hunddagis sågs göra för en tid sedan? **Författaren, föreläsaren och hundpsykologen Kerstin Malm, fil. dr. i etologi**, förklarar hur lagstiftaren resonerat.

Utgångsläget i djurskyddslagen är att djur ska "skyddas mot onödigt lidande" och då menas både fysiskt och psykiskt lidande. En svårighet med att tolka lagen är att det inte finns någon definition av lidande, inte heller en exakt gränsdragning då lidandet blir onödigt. I ett samhällsperspektiv finns många skäl som gör att lidandet inte anses onödigt. Orsaker bakom människors handlande innebär i praktiken att det finns undantag och hänsyn som ska tas. Ytterst är det en fråga för domstol att tolka och avgöra när gränsen för vad som är tillåtet överskrids.

Avgörande är om det finns ett tydligt syfte och att åtgärden kan antas ha en önskvärd effekt på beteendet. Syftet kan vara att uppföstra hunden, få den att ändra beteende efter våra önskemål eller fungera socialt i samhället utan fara för någon. Här blir tolkningen flytande – obehag och lidande ska sättas i relation till hur nödvändigt och samhällsviktigt det är. När åtgärder, till exempel bestraffning, används utan ett klart syfte, närmar vi oss snabbare det som i lagen menas med "onödigt lidande".

"När åtgärder, till exempel bestraffning, används utan ett klart syfte, närmar vi oss snabbare det som i lagen menas med 'onödigt lidande' "

En annan viktig formulering är "förbud att aga", men återigen blir det frågan om gränsdragningar. I djurskyddslagens mening behöver agan vara av en viss intensitet och varaktighet för att kallas aga, och därmed förbjuden, till skillnad från barnaga. Det vi i vardagligt tal skulle säga är aga (exempelvis slag med hand eller piska), behöver inte betraktas som aga när det gäller djur. Här krävs ett visst lidande, något som "åsamkar djuret obehag av någon intensitet". Smärta är inte tillräckligt i sig, men en tillrättavisning som innebär mer varaktigt obehag, kan däremot kallas aga.

Hundägare har alltså rätt att använda bestraffande metoder som tillfogar hunden obehag och lidande. Men det ska ha ett tydligt syfte, kunna ge avsedd effekt, inte komma för sent, inte ske upprepat och utdraget, samt stå i proportion till situation och vad som krävs. När det gäller tävling och träning för tävling är djurskyddslagen tydligare. I dessa situationer är bestraffning med syfte att öka prestationen alltid otillåten och hundarna får inte utsättas för lidande.

I dag finns krav på tillräcklig kompetens för alla som hanterar hundar, vilket även gäller en person som "bara" rastar en hund. I ett fall då någon lyft hunden i kopplet och skrikit åt den, behöver vi dels fråga om det fanns ett uppföstrande syfte, dels om intensitet och varaktighet (obehaget för hunden) var rimligt i situationen. Om inte, utan det snarare var ett utbrott av ilska, skulle det ses som otillåtet. Samtidigt skulle det sannolikt bedömas som mänskligt att tappa fattningen och om det inte upprepades skulle inget straff utdömas. Personen skulle däremot kunna anses olämplig att hantera hundar, särskilt i sitt dagliga arbete.

Många efterlyser bättre lagligt skydd för djur, men frågan är om vi inte har de lagar som är möjliga i det samhälle vi har. Vi lever med ett dilemma – djuren är ting som vi säljer och köper, trots att vi vet att de är levande kännande varelser som vi själva. Lagstiftarna och de som skriver och tolkar lagar gör säkert sitt bästa. Problemet är den samhällsgrund som vilar på att människans liv och rättigheter värderas så oändligt mycket högre än djurens liv och rätt att slippa lidande. ✕

Kerstin Malm, författare och filosofie doktor i etologi, har lång erfarenhet av praktiskt arbete med hundar och hundägare. Här med sin Holly.

Nirvana. Kenya, 2017. Ur utställningen The Thin Line. Sedan pandemi-restriktionerna skärptes har Naturhistoriska riksmuseet stängt, men ett digitalt besök av delar av utställningen kan göras, sök: The Thin Line Online på www.nrm.se

Foto: Björn Persson

Se digital utställning

Flera djurarter är utrotningshotade. Tjuvjakt och en växande civilisation som tränger undan djur från deras naturliga miljö är två skäl. Fotografen Björn Persson för djurens talan via kameran och har en utställning på Naturhistoriska riksmuseet.

Det var när Björn Persson arbetade som anti-tjuvjägare i Kruger-parken i Sydafrika 2001 som han först kom i kontakt med de utrotningshotade djuren.

– Vi var ute i tvåveckorspass då vi både jobbade och sov ute i parken. Vårt uppdrag var att rapportera allt vi såg. Främst bestod vårt arbete av att plocka ner snaror som lokalbefolkningen satt upp för att fånga olika djur, berättar Björn Persson.

I stället för att rädda ett begränsat antal individer ville han efter en tid göra något som engagerade allmänheten och som på längre sikt bidrog till att rädda fler djur.

Eftersom han sedan barnsben varit intresserad av att måla och fotografera så väcktes idén att ge djuren en röst via kameran.

– Jag lägger ner enormt mycket tid på bilderna, både vid själva fotograferingen och när jag bearbetar bilderna.

Enligt Världsnaturfonden har antalet ryggradslösa djur minskat med 60 procent under de senaste 50 åren och cirka 1 miljon arter är idag utrotningshotade. Trots detta är inte allt nattsvart, enligt Björn Persson.

Större uppmärksamhet i media, mer teknisk utrustning till anti-tjuvjägarna och en allt mer upplyst yngre generation ger hopp inför framtiden. Han ser också positivt på att GPS-försedda låtsasagg har börjat placeras ut på Costa Rica bland sköldpaddor.

– Då kan man enkelt spåra förövarna och gripa dem. Det har en starkt avskräckande effekt.

Hur påverkas du av att se så mycket elände?

– Det märkliga är att när jag jobbar så påverkas jag inte så mycket, men på senare tid har jag upptäckt att jag blir väldigt berörd när jag till exempel tittar på en djurdokumentär på tv. Eller när jag går in

i en djuraffär och ser en papegoja i bur. Då kan jag nästan börja gråta.

Du fråntogs din titel som årets fotograf i African geographics fototävling då man ansåg att du bearbetat bilderna för mycket. Hur har det påverkat dig och ditt fortsatta arbete?

– I nuläget känns det utagerat. Jag profilerar mig fortsatt tydligt som konstfotograf. På det viset ställer jag mig inte ens i skräret av traditionella naturfotografer. Det finns lika många stilar och grepp som det finns fotografer, och det vore ju väldigt tröst om alla arbetade på samma sätt. Jag är fortsatt tacksam att uppmärksamheten kring detta fick mig att ännu tydligare kunna profilera mig och hitta min unika stil och väg framåt. Mitt arbete går ut på att väcka känslor och inspirera till engagemang, och det kommer troligtvis att ta sig ännu fler olika konstnärliga uttryck framöver. ✕

Text: Christer Persson

Foto: SVT

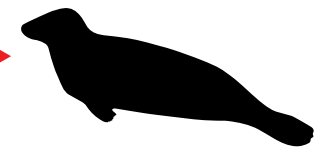
"Någon gång för mellan 14 000–15 000 år sedan blev hunden människans följeslagare. Därefter har våra vägar aldrig skiljts åt."

Det säger speakerrösten i SVT:s Vetenskapens värld, avsnitt 14, Hundarnas framgångssaga. Här berättas att det finns en miljard hundar i världen. Hur blev de människans bästa vän? Hur har hundarna påverkat oss? Zooarkeologer, etologer och genetiker medverkar. Se på SVT Play fram till 15 maj nästa år. ✕

HÅLL AVSTÅND TILL SÄLARNA

MINIMUM 50 METER

Maklappsforeningen.se

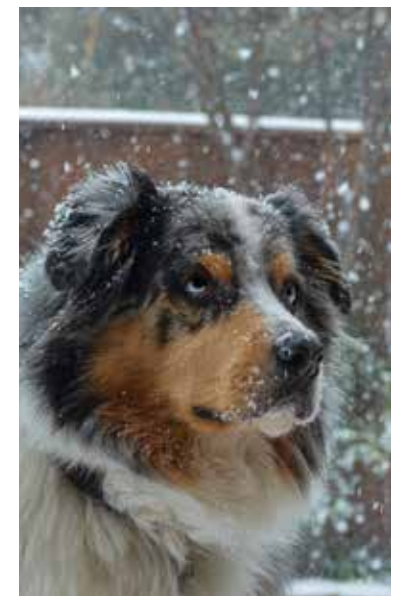
RESPEKTERA SÄLARNA

Nere i skånska naturreservatet Måklappen varnar nu naturvårdare för att besökare kommit alldeles för nära sälarna som håller till här. Hundar har också tagits in på området och drönare har stört djurlivet. Nya skyltar har tagits fram. Skälet till anstormningen tror länsstyrelsen är coronarestriktionerna som gör att många vill vara ute och uppleva naturen. Gå gärna ut, men respektera djuren! ✕

GE DJUREN MAT I VINTER

Klyv äpplen i klyftor till rådjuren. Lägg ut fröer till fåglarna – alltid osaltade. Håll rent under fågelborden, enklast och finast genom att lägga några grangrenar under som du lätt kan kasta när det blivit för smutsigt. Julstämning och lättstadat i ett. ✕

SNÖRÅD TILL HUNDAR

Många hundar gillar att busa runt i snö. Håll koll så att hunden inte blir för kall, en hund som ständigt står med ett framben lyft kan ha frusna tassar. Går ni på saltade trottoarer? Ha som vana att skölja av tassarna så att inte saltet blir kvar och fräter. Smörj gärna in trampdynorna med en bra hundsälva hela vintern. Sist, bind aldrig din hund utanför affärer. ✕

MÅNSKENSUGGLAN

Fotografiet här bredvid vann nyligen sin klass i en av världens största fototävlingar. Fotograf är svenske Jonas Classon.

– Jag försöker alltid smälta in i de vilda fåglarnas miljö och lära känna fågelns karaktär, säger han.

Bilden vann förstapris i fototävlingen Siena Awards, en av världens största med fler än 48 000 bidrag från 156 länder. Den 23 oktober fick Jonas Classon, 23 år, veta att lappugglan uppflugen på sin nattkvist i björken vunnit kategorin ”Animals in their environment”, djur i sin naturliga miljö.

– Är så otroligt glad! skrev han i ett Facebookinlägg samma dag och sedan dess har intervjuerna och föredragen avlöst varandra för denne påfallande ödmjuka vänlige fotograf.

I förra numret skrev vi om hans fotobok Svart album där han i bild visar hur fåglarna blev en ljuspunkt i det mörker som omgav honom när han som 13-åring efter oförklarliga epilepsiliknande anfall var tvungen att tillbringa långa perioder på sjukhus. Han lärde känna Nisse Eriksen på sjukhuset som tog med honom ut till fågelreservatet Tysslingen och sedan dess har han vikt sitt liv åt att fotografera fåglar.

– För mig är det viktigt att lära känna fåglarna. Betrakta dem, följa dem, bli ett naturligt inslag i deras miljö.

Så blev det med lappugglan.

– Jag fick tips om att den fanns i en skog

nära mitt hem i Örebro, bara några kilometer bort. Så jag kunde lätt följa den, se hur den rörde sig, när den flög ut och var. Efter ett tag var det som att vi blev kompisar. Den var medveten om att jag var där och ofta fick jag en känsla av att den poserade för mig.

En aprilkväll 2019 fick han reda på att det skulle bli fullmåne under natten.

– Jag körde direkt ut i skogen. Snart kom ugglan flygande och jag följde efter. Såg björken den valt ut för sin nattvila, drog en lättnadens suck när jag såg att den placerat sig så att fullmånen låg bakom den.

Bilen backades ner i ett dike och framlyktorna tändes. Han satte sig på vakt med kameran. Plötsligt skärptes ugglans blick. Den lyfte sin klo och Jonas Classon knäppte. När ugglan dök ner från kvisten och tog en vattensork tittade Jonas Classon på kamerans display.

– Det kändes i hela kroppen: det var min bästa bild.

Allt stämde. Månen, positionen, blicken, ljuset, klon.

– Håret reste sig i nacken på mig.

Bilden var så speciell att han ville spara den till ett speciellt tillfälle.

– Flera gånger var jag sugen att lägga ut

den på Facebook men hejdade mig.

Det rätta tillfället kom ett och ett halvt år senare när den publicerades på en helsida i brittiska The Times. Därpå vann den flera priser och till sist Siena Awards.

– Att det var just den här fågelns som fått komma fram i rampljuset är fantastiskt roligt. Vi blev verkligen kompisar och ugglan är lika mycket vinnare som jag, eftersom den gjorde ett så fint poseringsjobb.

Under Scandinavian photos event Fåglarnas värld berättar han att fotot är ett resultat av att lära känna individen, att verkligen studera fågelns på detaljnivå och att knäcka koden för att kunna förutse var och hur den rör sig.

Just så arbetar han i alla sina projekt och råder alla som vill ta fina fågelfoto: Lägga ner tid på att lära dig fågelns, bli en del av dess miljö och försök fånga dess karaktär.

– Alla fåglar har olika karaktär. Just den här lappugglan hade en stark karaktär. I blandljuset från månen och billyktorna blev det som en målning. Jag är väldigt stolt över den här bilden och glad att den till slut blev tagen.

Hör hans tekniska fågelfotoknep i eventet Fåglarnas värld på Youtube. Se fler bilder på @jonasclassonphotography ✕

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem fina fågelholkar från Vivara. Perfekt att skämma bort fåglarna med! Vinsten kan skilja sig något från den på bilden här intill.

GÖR SÅ HÄR:

Det är det fyrsiffriga talet som bildas av de röda siffrorna (t ex FEM TRE ETT TVÅ = 5312) som är er svarskod. Ring **0944-670 90 09**. Följ de talade anvisningarna. Du ombeds att ange kryssets tävlingsnummer, som är 24, och den fyrsiffriga svarskoden (ovan). Sedan är det klart.

Du kan inte ringa från hemligt eller dolt nummer. Det betyder att ditt nummer måste synas när vi söker det på hitta.se eller eniro.se. Samtalet kostar 10 kronor. Du accepterar kostnaden genom att trycka 1 i början av samtalet.

Senast **den 10 februari** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

www.vivara.se

5

VINNARE!

**TOA
LÄTT®**

Strö för katt och smådjur

SVENSKTILLVERKAT
av pappersmassa

**UNIKT OCH
MILJÖVÄNLIGT!**

www.sorption.se

Sorption AB, Bultv. 1, 813 21 Hofors, Tel: 0290-230 70, info@sorption.se

djurskyddet
DJURVÄNNERNA STOCKHOLM

SÖK STIPENDIUM!

Djurskyddet Djurvännerna Stockholms Stipendium på 35 000 kr utdelas till person eller personer, som genom forskning eller genom annan insats främjar djurs välfärd.

Stipendiet sökes **senast 17 januari 2021** med kortfattad motivering till:

Djurskyddet Djurvännerna Stockholm
c/o Sara Carlsson
Artemisgatan 85
115 42 Stockholm

E-post:
stipendieansokan_djurvannerna@outlook.com

www.djurvannernastockholm.se

DIN VETERINÄR
smådjurskliniken

VÄLKOMMEN!

Medicinska utredningar • Operationsavdelning
Röntgen • CT-röntgen • Ultraljud • Cardiologi
Ögonspeglings • Kattmottagning • ID-märkning
Kostrådgivning • AI-kompetens

042-20 20 00 • www.dinvet.nu
Ekvändan 2, Helsingborg

Ge en julklapp som hjälper djuren!

Nu när vintern närmar sig är det särskilt oroväckande att våra djurhem signalerar om att fler djur överges och att det framför allt handlar om dräktiga katthonor. Vi hoppas därför att du tänker lite extra på djuren i jul.

Ge en julgåva som hjälper frusna hemlösa djur in i värmen. Du får vårt fina gåvobevis att ge bort i julklapp till en annan djurvän. Välj om du vill få gåvobeviset skickat till din e-post eller hem i brevlådan.

Läs mer och ge en gåva via vår hemsida:
www.djurskyddet.se/julgava

Tack för att du tänker på djuren i jul!

Handla med rabatt hos Miwo Design

Miwo Design erbjuder ett sortiment av möbler i skandinavisk stil, allt från kattbäddar och hundbäddar till klösträd, klättrerträd och accessoarer. Kanske något som kan passa som en julklapp till din fyrbenta vän?

Du som är medlem i Djurskyddet Sverige får 15 procent rabatt hos Miwo Design. Ange **Djurskyddet15** i kassan på **www.miwodesign.com** för att ta del av erbjudandet.

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån–fre 9.00–15.00. Stängt för lunch 11.30–12.30.

Du kan också mejla till **info@djurskyddet.se**.

Brev skickas till:
Djurskyddet Sverige
Hammarby Fabriksväg 25, 120 30 Stockholm

Tack för ditt stöd!

90 KONTO SVENSK INSAMLINGSKONTROLL

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 44 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn
Telefon: 0735-08 71 07
karlshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Ronneby
djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)
Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn
Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbilllochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker
Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)
Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad
Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@djurskyddet.se

Halmstadsortens Djurskyddsförening
Telefon: 070-525 30 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)
Telefon: 0706-39 37 55
jamtland@djurskyddet.se

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö
Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar
Telefon: 0480-41 11 00
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn
Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik
Telefon: 0704-530 518
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)
info@djurskyddetkronoberg.se

Djurskyddet Sigfrid (Växjö)
Telefon: 0760-22 05 04
sigfrid@djurskyddet.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)
Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg
www.djurskyddet.se/helsingborg
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)
Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona
Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Snapphanen
Telefon: 0708-11 28 16
info@djurskyddetsnapphanen.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO
Telefon: 08-87 94 17 / 073-679 18 44

Djurskyddet Djurvännerna Stockholm
Telefon: 08-755 68 46
info@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärnets Haninge
Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Mariefred
Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping
Telefon: 0155-21 76 32
nykoping@djurskyddet.se

Djurskyddet Strängnäs
Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Karlstad
Telefon: 072-520 00 28
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn
Telefon: 0550-151 55
kristinehamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Säffle-Åmål
saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Norra Värmland
Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)
Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå
Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)
Telefon: 072-556 60 90
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan
Telefon: 073-042 60 70
aselekatthem@djurskyddet.se

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand
Telefon: 070-533 36 10
djurskyddet.harnosand@gmail.com

Djurskyddet Sundsvall
Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)
Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik
Telefon: 0709-45 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Mälartassen
malartassen@djurskyddet.se

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän
Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)
Telefon: 0739-24 26 72

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Vilsna tassar Hällefors
vilsnatassar@djurskyddet.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping
Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby
Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Intresserad av att starta en förening där du bor?

Läs mer på Djurskyddets hemsida:
www.djurskyddet.se/engagera-dig/starta-ny-forening

Eller kontakta Djurskyddets kansli:
info@djurskyddet.se
08-673 35 11

Ja, jag vill veta mer om:

☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Linda Maria Vonstad är ordförande i Djurskyddet Sverige.

SISTA ORDET

Se ljust på framtiden

Juletiden beskrivs som glädjens högtid och december som den mörkaste av månader. År 2020 kanske mörkare än andra år. Världen är inne i den andra vågen av coronapandemin, inte helt oväntat, men ändå förskräckligt. Positivt är att vaccin är på väg och ska enligt uppgift kunna börja användas i Sverige efter jul- och nyårshelgen.

En konsekvens av pandemin är den ökade efterfrågan på djur. Vi får oroande signaler från våra föreningar runt om i landet att djuren som behöver hjälp inte minskar. Detta trots att efterfrågan på djur verkar öka. Våra medlemmar arbetar hårt med kunskaps-höjande insatser och tar hand om djur som behöver hjälp. Men på samma gång så har möjligheterna att marknadsföra att vi finns och kan hjälpa minskat. Evenemang som vi normalt skulle ha deltagit på ställs in och att på egen hand visa upp vår behjärtansvärda verksamhet är svårare.

Det finns inte jourhem i tillräcklig omfattning och antalet kattungar ökar, samtidigt kommer signaler om att importen av djur också ökat. En matematik som jag har svårt att få ihop. Varför denna önskan att ta djur från andra länder eller önska sig en speciell ras, som endast går att få från utlandet, trots att det finns älskvärda djur på närmare håll? Vi behöver fortsätta visa att vi finns och kan förmedla djur i behov av omsorg till personer som önskar hjälpa!

Enligt gammal nordisk folktro omgavs julen av magi och en av de märkliga saker som hände denna natt var att djuren kunde tala. Jag har ännu inte fått vara med om detta, även om det ibland känns som om jag kan tala med mina djur här hemma. Jag ställer ut lite grött till gårdstomten för att vara snäll mot den som tar hand om oss och djuren under hela året. Några gör det tydligen för att undvika otyg under det kommande året?

Traditioner ändras och är inte så fasta som många tycks tro. Ta till dig de seder som passar för just din familj och behåll de traditioner ni vill. Viktigast av allt under julmånaden är väl att tända ljus i mörkret, vara med dem vi tycker om och att låta kärlek och välmening genomsyra våra handlingar – inte minst detta år.

Ta hjälp av den nya tekniken för att ses och dela glädjen och ljuset – det kan skapa nya traditioner och framför allt möjligheter. Ta hand om djuren och varandra och se ljust på framtiden! ✕

Det här är Djurskyddet Sverige

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina drygt 10 000 medlemmar och 44 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 120 år för att hjälpa djuren.

■ **Vår vision** är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

■ **Vi opinionsbildar** och påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer, samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt samarbetar vi** med våra nordiska systerorganisationer och Eurogroup for Animals.

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

GENERALSEKRETERARE

Åsa Hagelstedt

ORGANISATIONSSSEKRETERARE

Majk Michælsdotter

RECEPTION

Daniela Velarde

FÖRETAGSKONTAKT

Peter Henriksson

SAKKUNNIG

Emma Brunberg

CHEF INSAMLING & KOMMUNIKATION

Sara Frick

KOMMUNIKATION

Sandra Rönnsvärd

INSAMLING

Lisa Löhr

DJURSKYDDET UNGDOM

Christel Bertling Szytek

REDE

Helena Risinger & Peter Henriksson

EKONOMI

Adina Holmertz

UTSKICK & ADMINISTRATION

Martine Everett & Dorina Larsson

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER

Catarina Niklasson Schöön, Kerstin Linde, Gunnela Ståhle, Lina Göransson, Linnea Stålhandske, Owe Sandström, Sofia Arkelsten & Stina Näsström

NÄSTA NUMMER UTE 26 MARS 2021

TEMA

Djuren i djurförsöken

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Foto wikimedia/janet Stephens

Tack Kattliv!

Tidningen Kattliv skänker 100 kr till Djurskyddet Sverige för varje ny prenumerant de får via oss! Du betalar endast 374 kr och får då 8 nummer av tidningen Kattliv.

Beställ din prenumeration redan idag genom att maila dina adressuppgifter till **pren@kattliv.com**, kom ihåg att ange **kod 334 i ämnesfältet**. Det går också bra att skicka in talongen nedan.

Tillsammans kan vi göra skillnad för djuren!

Klipp här!

SKICKA IN TALONGEN NEDAN FÖR ATT PRENUMERERA PÅ KATTLIV!

JA, jag vill prenumerera på tidningen Kattliv och samtidigt stödja Djurskyddet Sverige. Du betalar endast 374 kr för 8 nummer.

För- och efternamn:

Adress:

Postadress:

E-post:

GÖR SÅ HÄR:

Klipp av talongen och lägg i ett kuvert.

Skicka kuvertet till:
Djurskyddet Sverige
Svarspost 20425761
120 20 Stockholm.

Du behöver inte något frimärke, Djurskyddet står för portot!

Har du frågor om din prenumeration, kontakta Kattliv: 0300-174 00 eller pren@kattliv.com

Naturen och djuren

SKAPAR NÄRVARO

10%
rabatt med kod
SEDS1220
t.o.m.
31/01/21

LITE HJÄLP KAN GÖRA STOR SKILLNAD

Gäller t.o.m. 31:e januari 2021. Allmänna villkor gäller

Skapa den perfekta miljön för alla trädgårdens djur

www.vivara.se • Telefon: 031 40 17 80

FÅGELMAT

FÅGELMATARE

FÅGELHOLKAR

FÅGELSKÅDNING

DJURLIV

VÄXTER

GÅVOR

BARN